

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Talkoolaisen muotokuva

Katja Rautio

Kulttuurituotannon koulutusohjelma (240 op)

05/2011

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Katja Rautio	Sivumäärä 46 ja 2 liitesivua
Työn nimi Talkoolaisen muotokuva	
Ohjaava opettaja Juha Iso-Aho	
Tiivistelmä <p>Musiikkifestivaalit eivät onnistuisi ilman talkoolaisia. Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää millaisia ja keitä ovat nämä ahkerat talkoolaiset yksilöinä. Tarkoituksena oli tavoittaa talkoolaiden ajatuksia heidän yksilöllisestä asemastaan talkoissa, etsiä talkoisiin motivoivia tekijöitä, ja ymmärtää korvauksien merkitys talkootyössä. Lisäksi etsin mielipiteitä onnistuneiden talkoiden järjestämisestä, sekä pohdin talkooyhteisöjen ja festivaaliorganisaation merkityksiä talkootoiminnassa. Tutkimuksen tavoitteena on maallata muotokuva tyypillisestä talkoolaisesta.</p> <p>Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista tutkimusta. Tutkimukseen haastateltiin viittä henkilöä, joista kahdelle tehtiin sähköpostikysely. Kaikki haastateltavat toimivat eri puolella Suomea, maan suurimmilla musiikkifestivaaleilla. Ikäjakauma oli 23–41 vuotta, ja haastateltavat olivat koulutus- sekä ammattitautaltaan erilaisia.</p> <p>Tutkimustulokset osoittivat, mikä talkoissa kiinnostaa ihmisiä, sekä mitä talkootyö heille merkitsee. Kävi ilmi, että talkoolaisilla on hyvin samankaltaisia näkemyksiä ja mielipiteitä talkootoiminnasta heidän kokemuksiinsa tai henkilötaustoihinsa katsomatta. Vaikka musiikkifestivaaleilla on eroavaisuuksia talkootoiminnan osilta, tutkimuksesta nousee esiin yhteisiä toiveita ja parannusehdotuksia erityisesti talkoolaiden motivointia, sekä festivaaliorganisaation ja talkoolaiden yhteistyötä koskien.</p> <p>Tuloksia pystytään hyödyntämään ammattialalla, sillä tutkimustulokset antavat näkökulmia talkootoiminnan edistämistä varten juuri talkoolaisen omasta näkökulmasta. Tulokset osoittavat, mitä tarvitaan talkootoiminnan hyvään organisoituiin, ja tutkimus piirtää kuvaa siitä, millaisia yksilöitä talkoissa toimii, ja millaisia ihmisiä talkoisiin toivotaan mukaan.</p>	
Asiasanat talkoot, vapaaehtoistyö, musiikkijuhlat, motivaatio	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Katja Rautio	Number of Pages 46 and 2
Title Portrait of a volunteer	
Supervisor Juha Iso-Aho	
Abstract <p>Music festivals could not manage without volunteers. The aim of my thesis is to find out who are these hardworking volunteers as individuals. The main intention is to catch up the volunteers thoughts about their individual state in voluntery work, look for what motivates them, and understand the meaning of compensation in voluntery work. I also look for opinions how to organize a successful voluntary work and what are the meanings of the volunteercommunity and festivalorganization in voluntary work activity. The aim of my thesis is to draw a portrait of typical volunteer.</p> <p>As a researchmethod I used qualitative research. Five people were interviewed, two of them by email. All the interviewees worked as volunteers in the biggest music festivals all over Finland. Interviewees were from 23 to 41 years old, and they all had different educational and professional backgrounds.</p> <p>The research results show what interests people in voluntary work and what voluntery work means to them. The results proved that volunteer workers have similar views and opinions about voluntary work even though they had different backgrounds. Even though all musicfestivals have differences about their voluntary work activity all the interviewees had common hopes and improvementwishes concerning the motivating and cooperation between festivalor-ganisation and volunteers.</p> <p>The results can be utilized within the professional field, because the results give perspective how to advance voluntery work especially from the view of the volunteers. The results show what is needed in organizing of the voluntery work and the research also draws a picture of what kind of people work as volunteer and what kind of people are desired to participate the voluntery work activity.</p>	
Keywords voluntary work, musicfestivals, motivation	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYÄ	5
2.1 Vapaaehtoistyö	6
2.2 Talkootyö	7
2.3 Vapaaehtoisina vai talkoolaisina kulttuurin kentällä?	10
2.4 Festivaaliorganisaatio	11
3 TALKOOTOIMINNAN PALAPELI	12
3.1 Talkoolainen yksilönä	12
3.2 Motivaatio ja korvaukset	13
3.2.1 Mikä motivoi?	14
3.2.2 Kuka motivoi?	16
3.3 Menestyksekkäät talkoot	18
3.4 Yhteisöjä etsimässä	19
3.4.1 Talkooyhteisöt	19
3.4.2 Yhteisöllisyys	21
3.4.3 Yhteistyössä festivaaliorganisaation kanssa	22
4 TYÖN TOTEUTUS	23
5 TULOSTEN ANALYSOINTI	24
5.1 "Yksi muiden joukossa"- tällainen on talkoolainen	24
5.2 Miksi talkoisiin?	28
5.2.1 "Ei kissa kiitoksella elä"- mietteitä korvauksista	28
5.2.2 "En varmasti tuu enää ens vuonna"- elämyksiä talkoista	30
5.3 "Ilman talkootyötä ei ole festivaalia"- ajatuksia talkotoiminnasta	31
5.4 "Semmonen aistittavissa oleva juttu"- jäsenenä talkooyhteisössä	34
5.5 "En tiiä miltä näyttää toiminnanjohtaja"- kokemuksia festivaaliorganisaatiosta	37
6 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	39
LÄHTEET	43
LIITTEET	45

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheena ovat musiikkifestivaalien talkoolaiset. Musiikkifestivaaleilla toimii kirjava joukko erilaisia ihmisiä erilaisissa tehtävissä. Talkoolaiset voivat työskennellä esimerkiksi asiakaspalvelutehtävissä yleisön joukossa, artistien ja henkilökunnan tiloissa viihtyvyyden, hyvinvoinnin ja siisteyden ylläpitäjinä sekä alueen järjestyksenvalvojina. Opinnäytetyöni lähtökohtana oli selvittää, mitkä ovat talkoolaisten omat näkemykset ja ajatukset talkootyöstä ja heidän roolistaan. Lisäksi selvitin talkootyön ja vapaaehtoistyön sanojen tarkoituksenmukaisuuden opinnäytetyötäni varten, sillä koin tärkeäksi näiden kahden toisistaan poikkeavan termin erotuksen.

Olen itse toiminut musiikkifestivaaleilla talkoolaisena kolme vuotta. Olen saanut henkilökohtaista kokemusta musiikkifestivaalien talkoista, ja ymmärrän talkoiden tärkeyden tapahtumien yhteydessä. Olen seurannut talkoolaisten toimintaan läheltä ja kuulunut muiden talkoolaisten monivivahteisista kokemuksista. Ymmärrän hyvin, mikä talkootyössä ihmisiä kiehtoo ja ärsyttää, ja olen itse kokenut näitä samoja tunteita talkoissa.

Opinnäytetyöni rakentuu viiteen eri talkootoiminnan kokonaisuuteen. Näitä ovat talkoolaisen yksilöllisyys, motivaation ja korvausten tärkeys, talkootoiminnan ymmärrettävyys sekä yhteisöjen merkitys. Koin itse kyseiset kokonaisuudet merkittäviksi, kun halutaan tuottaa onnistuneita talkoita, niin festivaaliorganisaation kuin talkoolaisten puolesta.

2 KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYÄ

Käsittelen opinnäytetyössäni musiikkifestivaaleilla toimivien talkoolaisten omia näkemyksiä ja mielipiteitä heidän toiminnastaan. On syytä määritellä talkoolaisen ja vapaaehtoisen termejä tarkemmin, jotta välttyttäisiin sanojen aiheuttamilta sekaannuksilta. Seuraavassa kappaleessa etsin määritelmiä sanoille vapaaehtoinen ja talkoolai-

nen. Onko näillä kahdella, hyvin läheisellä termillä yhteneväisyyksiä tai eroavaisuuksia? Mitä merkityksiä, ja minkälaiset sisällöt näillä sanoilla on? Onko toinen sanoista osuvampi, kun puhutaan festivaaliympäristössä vapaavalintaisesti toimivien ihmisten palkattomasta työstä?

2.1 Vapaaehtoistyö

Vapaaehtoistyö käsittää useita erilaisia toimintamuotoja. Pelkkänä sanana se voidaan liittää sosiaali- ja terveysalan tai diakonian piiriin, sekä myös kulttuurialan tai urheiluseurojen parissa tapahtuvaan toimintaa. Usein vapaaehtoisuuteen liittyvä toiminta ja kirjallinen aineisto löytyvät yksityisen avustus- ja huoltotyön parista. Harvemmin edellä mainitun kirjallisuuden parista löytyy suoranaisesti festivaalitoimintaan liittyvää vapaaehtoistoimintaa.

Vapaaehtoistyöllä tarkoitetaan vapaaehtoisuuteen perustuvaa toimintaa yhteisön tai sen yksittäisen jäsenen hyväksi. Vapaaehtoistoiminta voi olla filantropiaa eli hyväntekeväisyyttä, avun antamista ja vertaistukea sekä osallistumista, edunvalvontaa ja kampanjointia. Yhteistä kaikille on vapaa tahto, yhteisöllinen hyöty ja palkattomuus. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen, Särkelä 2001, 7.) Vapaaehtoistoiminnan periaate on ihmisläheinen, jonka keskeisenä ajatuksena on lähimmäisistä huolehtiminen. Vapaaehtoistoiminta on henkisen tuen antamista ja auttamista kun apu koetaan tarpeelliseksi. Vapaaehtoistoiminnalla on tarkoitus rikastuttaa niin omaa kuin muiden ihmisten elämää välittämällä ja tekemällä toisille hyvää. Vapaaehtoisen toiminnan halu lähtee tekijästä itsestään, hänen omista valmiuksistaan. Vapaaehtoistyölle ominaista on maallikkomaisuus, amatööriin innostuneisuus ja auttamisen kutsumuksellisuus (Lahtinen 2003, 12–13).

Vapaaehtoisuuden periaatteita ovat:

- Vapaaehtoistoiminta on ihmisten välistä vastavuoroista toimintaa, josta kaikki osapuolet saavat iloa
- Vapaaehtoistoiminta on tasa-arvoista
- Jokainen tulee toimintaan vapaaehtoisesti

- Vapaaehtoiselle ei makseta palkkaa
- Vapaaehtoisapua annetaan tavallisen ihmisen tiedoin ja taidoin. Se ei korvaa ammattityötä.
- Vapaaehtoinen on luotettava
- Vapaaehtoinen on vaitiolovelvollinen
- Vapaaehtoinen toimii puolueettomasti
- Ihmisen autonomia eli itsenäisyys
- Vapaaehtoinen saa tukea ja rohkaisua toimintaansa
- Vapaaehtoiset ovat tukea tarvitsevien ihmisten, heidän omaistensa ja ammattihenkilöstön yhteistyökumppaneita
- Vapaaehtoisen vastuu ja vakuutukset (Harju, Niemelä jne. 2001, 34–35: Vapaaehtoistoiminnan koulutusaineisto STKL 1996.)

Vapaaehtoistyön kantavia motiiveja ovat halu auttaa, tehdä työtä ja sitä kautta saada uudenlaista sisältöä elämään. Lisäksi sosiaalisten suhteiden ja ihmisten kanssa toimiminen sekä halu oppia ja kasvaa ihmisenä ovat syitä vapaaehtoistoimintaan mukaan lähtemiseen. (Harju, Niemelä jne. 2001, 36–37; Lahtinen 2003, 18–29.) Vapaaehtoistyötä tekevä ihminen kaipaa lähelleen kontakteja ja tekemistä. Toimintaan mukaan lähtiessään vapaaehtoisella voi olla omakohtaisia kokemuksia, ja siksi hänellä on halu omien näkemysien kautta tukea ja auttaa muita ihmisiä. Toisaalta vapaaehtoisuus on myös työtä, jossa ei aina tarvita omia kokemuksia, vaan elämänkatsomusta laajennetaan vasta vapaaehtoistyön yhteydessä. Muiden ihmisten ja heidän kokemusten ymmärtämisen kautta, vapaaehtoinen oppii enemmän itsestään. Samalla hän antaa takaisin tukea sitä tarvitsevalle läsnäolollaan ja hiljaisella avullaan.

2.2 Talkootyö

Käsittelen opinnäytetyössäni musiikkifestivaalien talkoolaisia ja talkootoimintaa. Sen vuoksi selvitän talkootyö-sanana ymmärrettävyyttä juuri kulttuurialan, erityisesti festivaalien yhteydessä, ja niiden näkökulmasta. Yksittäisenä sanana talkoot tuovat mieleen maaseudun heinäpellot ja rakennustyöt, missä naapuritaloudet auttoivat toinen toisiaan raskaissa maataloustöissä. Nykyisin talkootyöllä viitataan eri seurojen ja yhdistysten parissa tapahtuvaan vapaaseen kansalaistoimintaan.

Vapaaehtoistoiminnan tavoin, myös talkootoiminta perustuu yksilön vapaaseen valintaan ja haluun osallistua talkootöihin. Kari Tahvanainen selvittää kuinka talkootoiminnan lähtökohdat ovat pysyneet samana läpi historian: tehdään yhdessä iloksi ja hyödyksi itselle ja toisille jotain joka koetaan läheiseksi ja tärkeäksi (Tahvanainen, 29). Erityisesti kulttuurialalla tapahtuvan talkootoiminnan kaksi huomattavaa peruselementtiä vapaavalintaisen osallistumisen lisäksi ovat palkattomuus, ja työn lyhytkestoisuus. Marion Fieldsin mukaan sitoutuminen järjestön toimintaan on lyhytkestoisempaa ja toimintaan osallistuvat yksilöt valitsevat kohteensa harkitummin omaan elämäntilanteensa mukaan (Fields, 23). Talkootyö on tapahtumissa tehtävää työtä, jossa työntekijä ei saa työstään henkilökohtaista palkkaa tai työkorvausta (Liskola-Kesonen 2004, 30). Talkoolaisen matkoja ei tavallisesti myöskään katsota korvattaviksi. Koska talkootyöstä ei makseta rahallista vastiketta, työpanos korvataan yleensä vaihtoehdoisin tavoin. Tapahtumiin liittyvä talkootyö on jaksottaista, ja tapahtuma vaatii yleensä paljon työtä vain muutaman päivänä ja sen jälkeen urakka on ohi (Liskola-Kesonen 2004, 30). Kulttuurialan tapahtumissa talkootoiminta kestää yleensä kyseisen tapahtuman ajan. Tapahtuma sitoo talkoolaisen toimimaan lyhyen jakson verran, mutta vaatii talkoolaiseltaan valmiuden hektiseen ja aikataulutettuun työympäristöön.

Talkootyötä yksilö toteuttaa oman osaamisen pohjalta, erityisiä valmiuksia talkootyöhön ei välttämättä tarvita. Täsmällisesti ohjattu talkootyö ja neuvoa antava työnantaja voi parhaimmillaan saada talkoolaiset korvaamaan joillakin toiminta-alueilla ammattityötä. Esimerkiksi teltan pystyttäminen tai artistioppaana toimiminen vaatii ennen kaikkea talkoolaiselta aitoa kiinnostusta talkootoimintaan sekä halua oppia uutta, jotta tehtävänsä pystyy suorittamaan ammattilaisen tavoin.

Talkootoiminnassa mukana olemisen motiiveja ovat usein työstä syntyvä yhteisöllisyyden, merkityksellisyyden ja tekemisen ilo. Marion Fieldsin mukaan myös henkilökohtaisen hyödyn näkökulma on entistä voimakkaammin läsnä kun osallistutaan talkoisiin (Fields, 23). Yhdenkään talkoolaisen merkitystä ei sovi vähätellä, kun järjestetään kaikin puolin toimivaa tapahtumaa. Talkootyö on ollut ja on edelleen edellytyksenä yhdistysten toiminnalle (Tahvanainen, 29). Talkoilla on urakoitu suuritöisiä hankkeita, jotka muuten ehkä olisivat kokonaan jääneet tekemättä (Pukkila 2007,

17). Talkoolaisille kuuluukin suuri kiitos onnistuneista tapahtumista. Pystyyn rakennettun tapahtuman merkittäväksi tekijäksi nousee talkoolaisten yhteisöllisyys ja sen tarkoitus. Yhteisyyden tunne syntyy toiminnassa (Tahvanainen, 33). Talkootyössä tapaa samanhenkisiä ihmisiä, joiden kanssa rakennetaan tapahtumaa samoin päämäärin. Niin oman kuin muiden merkityksellisyys kasvaa, kun töitä tehdään omistautuneella ryhmällä, jossa kaikki jäsenet tuntevat itsenä tervetulleeksi talkooporukkaan.

Talkootyö on osoittautunut voimansa tärkeänä henkisenä voimavarana ja terveyttä ylläpitävänä tekijänä (Pukkila 2007, 21). Tekemisen mahdollisuus ja sosiaalinen kanssakäyminen niin vanhojen kuin uusien tuttavuuksien kanssa toimii hyvänä virikkeenä ihmismielelle. Talkootyön antaa myös samankaltaisia merkityksiä, kuin vapaaehtoistoiminta. Talkootyön omaksi tuntevalleen, toiminta on osa elämäntapaa ja mielekästä työtä, mitä jaksetaan tehdä useita vuosia.

Talkootoiminnan periaatteita ovat:

- Talkootoiminta on ihmisten välistä sosiaalista kanssakäymistä, missä luodaan hyvää yhteishenkeä ja yhteisöllisyyttä
- Talkootoiminta on yhdessä tekemistä itsensä ja muiden iloksi
- Talkoissa toimitaan itselleen läheisen ja tärkeän asian puolesta
- Talkootoiminta on vapaavalintaista
- Talkoista ei makseta rahallista palkkaa
- Talkoolaisen työpanos korvataan konkreettisin tavoin. Näitä ovat esimerkiksi riittävä ruoka, juoma ja talkoiden loputtua yhteiset päätösjuhlat
- Talkootoiminta on lyhytkestoista ja jaksottaista
- Talkootoiminta on selkeästi ohjeistettua, mikä parhaimmillaan voi korvata ammattityötä
- Talkoissa toimitaan pääosin oman osaamisen ehdoin
- Talkoolaiselta vaaditaan sitoutumista työhönsä

2.3 Vapaaehtoisina vai talkoolaisina kulttuurin kentällä?

Täydellisen rajan vetäminen vapaaehtoistyön ja talkootyön välille on tuskin mahdollista, sillä molemmat ovat käsitteinä jossain määrin hyvin yhdenmukaisia. Lähtökohdat vapaaehtois- ja talkootoiminnalle ovat samankaltaiset. Molemmat perustuvat vapaauteen valita, osallistuako toimintaan ja kuinka pitkään toiminnassa haluaa olla mukana. Kuitenkin erottelu vapaaehtois- ja talkootoiminnalle on tarpeen. Näiden kahden toiminnan konkreettisissa toimintatavoissa ja -ympäristöissä on vaihtelua ja suuriakin eroja.

Vapaaehtoistyön ja talkootyön erottaa toiminnan työnantaja. Olipa työnantajana kulttuuriyhdistys tai kansalaisjärjestö, määrittelee työnantaja millaista työtä yksilö tekee, sekä kenelle ja minkä asian puolesta yksilö toimii. Työnantajan toimikuva ja tavoitteet heijastavat mitä vapaavalintaista tarkoitusta yksilö on työllään tukemassa.

Vapaaehtoistoiminta on usein ympärivuotista, kun talkootoiminta keskittyy tietyille lyhyelle aikajaksolle, tosin mahdollisesti vuosittain toistuvana toimintana. Vapaaehtoistyössä toiminta on keskittynyt ihmisistä huolehtimiseen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen. Talkootoiminnassa työskennellään kulttuuritapahtumien hyväksi, rakentaen itse tapahtumaa, sen sisältöä ja toimintaa. Vapaaehtoistoiminta on talkootoiminnan tapaan palkatonta. Vapaaehtoistoiminnan palkka näkyy sen tekijän ja tuettavan henkilön henkisessä vuorovaikutuksessa, auttamisen ilossa ja molempien jaksamisessa. Talkootoiminnassa palkka näkyy konkreettisina korvauksina esim. ruokalipukkeina ja festivaalin ohjelman näkemisessä. Talkootoiminta antaa myös elämyksellistä palkkaa, mikä ilmenee talkooyhteisön hyvinvoinnissa sekä oman merkityksellisyyden esiintymisessä ja sitä kautta tyytyväisyytenä työhön.

Lisäksi vapaaehtoistyön ja talkootyön ympäristöt ovat hyvin erilaisia, ja työkuvat myös toisistaan eroavia. Vapaaehtoistyö rakentuu henkisen tuen antamiselle, ihmiseltä ihmiselle. Talkootyö on puolestaan kulttuurillisten elämyksien välittämistä muille, tapahtumia asiakkaalle ja kaupungille. Vapaaehtois- ja talkootoiminta ovat kosketuksissa toisiinsa oppimisen ja kasvun myötä, mutta käytännöllisesti työt perustuvat eri tiloihin, eri tehtäviin ja eri päämääriin.

Vapaaehtoistoiminnan ja talkootoiminnan sisällöt koskettavat toisiaan hyvin läheltä. Niiden henkinen kasvatus ja anti ovat samankaltaista, mutta työn konkreettinen tekeminen voi olla hyvinkin erilaista. Siksi halusin tehdä näiden kahden termin välille erottelun. Toivoisinkin, että jatkossa keskusteltaisiin erikseen vapaaehtoisista ja talkoolaisista. Se auttaisi jäsentämään näiden kahden erilaisen toiminnan työnkuvaa ja ymmärtämään sitä helpommin. Lisäksi keskustelu ja aineiston kerääminen olisi sujuvampaa, jos pystyttäisiin sisäistämään vapaaehtois- ja talkootyön määritelmät. On harmi, kuinka helposti talkootyö hukkuu vapaaehtoistyön piiriin, vaikka näiden kahden toiminnan välillä on merkittäviäkin eroja. Edellisissä kappaleissa kirjoitetut määritelmät osoittavat mielestäni sen, että olisi epäselvää puhua talkoolaisista vapaaehtoisina, koska he eivät täytä kaikkia vapaaehtoisuuden periaatteita. Lisäksi talkoot ovat tärkeä osa suomalaista perinnettä, joten olisi toivottavaa että talkoot saisivat käsitteenä ja käytännössä elää edelleen nyky-yhteiskunnassa ja kulttuurielämässä.

Olisi toivottavaa, että talkoo-sanaa käytettäisiin enemmän, ja sitä tuotaisiin esille tämän päivän kulttuurin kentälle. Tällöin selkeämmin ymmärrettäisiin talkoolaiset erilaisena toimijana verrattuna vapaaehtoisiin. Talkoolaiset ovat edelleen kulttuurialan tärkeitä rakennuspilareita, ja sen myötä tärkeitä kulttuurin edistäjiä ja ylläpitäjiä. Sen vuoksi käytän opinnäytetyössäni talkoo-sanaa, koska koen sen toimivammaksi ja omasta puolestani läheisemmäksi käsittelemääni aihetta.

2.4 Festivaaliorganisaatio

Musiikkifestivaalien johtoryhmistä kuulee käytettävän erilaisia nimikkeitä kuten festivaaliorganisaatio tai festivaalitoimikunta. Epäselvyyksien välttämiseksi käytän opinnäytetyössäni näistä kahdesta käsitteestä organisaatio-termiä, vaikka koen organisaatio ja toimikunta käsitteet toistensa synonyymeiksi. Organisaatio perustuu vastuualueisiin, joilla on omat työnjohtajansa, vastaavansa, jotka rekrytoivat alueelleen tarvittavan määrän talkoolaisia (Tahvanainen, 31). Festivaalitoimikunnalla tarkoitetaan johtavaa henkilökuntaa, jonka jokainen jäsen vastaa festivaaleilla omasta alueestaan. Tähän kuuluvat, festivaaleista riippuen, muun muassa puheenjohtaja, toiminnanjohtaja, markkinointipäällikkö, tuotantopäällikkö, kuljetusvastaava, telttames-

tari, asiakaspalveluvastaava, backstage-vastaava ja niin edelleen. (Rytmimusiikin juhlaa 2008.)

Festivaalin organisaatiossa toimii erilaisia vastaavia, joista jokaisella on oma työalue festivaaleilla hoidettavanaan. Näille työalueilleen vastaavat valitsevat avukseen talkoolaisia, joiden kanssa vastuualueesta huolehditaan. Festivaalialueelle muodostuu näin pieniä talkootiimejä. Oman alueen vastaavalla on johtajan rooli, ja hänellä on vastuu toimialueensa ja tiimensä talkoolaisista sekä työn toimivuudesta.

3 TALKOOTOIMINNAN PALAPELI

Oman talkookokemuksen kautta rakennan talkotoiminnan kuvaa osista, mitkä olen kokenut merkittäviksi vaikuttimiksi talkoissa toimimisen kannalta. Nämä osat ovat talkoolaisen yksilöllisyys, motivaatiotekijät ja korvaukset, talkotoiminta, sekä yhteisöt. Nämä osat vaikuttavat omilla tavoillaan niin yksilölliseen talkootyöhön kuin koko talkooyhteisön toimintaan. Olen huomannut, että kyseiset osat ovat yleisimpiä puheenaiheita talkoolaisten kesken festivaaleilla, ja että näillä palapelin osilla on vaikutuksia koko talkotoiminnan monipuoliseen verkkoon.

3.1 Talkoolainen yksilönä

Usein talkoolaisista puhuttaessa jo huomaamatta käytetään sanan monikkomuotoa. Tämä osoittaa sen, miten talkoolaiset koetaan yhdeksi suureksi joukoksi ilman kasvoja. Usein yksittäinen talkoolainen on verhottu kokonaisen talkooyhteisön sisään. Enemmän kiinnitetään huomiota itse talkooyhteisöön kuin talkooyksilöön. Tällä tarkoitan, että ulkopuolisin silmin katsottuna talkoolainen toimii nimettömänä, osana suurta yhteisöä. Sen sijaan talkooyhteisön sisällä jäsenet tuntevat toisensa, luovat toistensa välille henkilökohtaisia siteitä, ja jokaisella on tietty vastuu-alue hoidettavanaan. Rauramo muistuttaa, kuinka jokaisella on oltava työyhteisössä tärkeä rooli ih-

misenä ja omana itsenään (Rauramo 2004, 123). Kyseistä ajatusta tulisi myös talkooyhteisössä tukea ja edistää.

Ryhmässä yksilöiden roolit ovat yhdistelmiä sosiaalisesta ja persoonallisesta roolitasona. Kun toisilleen uusia ihmisiä kokoontuu yhteen, kenelläkään ei yleensä ole täysin varma olo (Kopakkala 2005, 108). Talkoihin osallistuu vuosittain uusia ja erilaisia yksilöitä, jotka hakevat paikkaansa vieraassa talkooyhteisössä, ja hakevat omaa rooliaan talkootiimien sisällä. Kun ryhmän turvallisuus on riittävä, roolit alkavat tulla joustavammiksi ja persoonallisemmiksi. Kun rooli on muodostunut osaksi ryhmän roolien kokonaisuutta, sitä ei voi muuttaa elleivät muut muutosta ”hyväksy”. Eri henkilöiden roolit muodostavat toisiaan täydentäviä vastaroolipareja ja edellyttävät siten toisiaan (Kopakkala 2005, 108). Yksilöllisistä talkoolaisista tulee toimivan talkooyhteisön tärkein tekijä, kun jokainen talkoolainen kokee itsensä hyväksytyksi sellaisenaan. Jotta ryhmä toimisi mahdollisimman hyvin, sen jäsenten tulisi olla erilaisia ja osata erilaisia asioita. Ruth Meredith Belbin tiimirooliluokituksen perustana on ajatus, että toimiakseen hyvin ryhmä tarvitsee eri rooleja toteuttavia henkilöitä. (Kopakkala 2005, 110: Belbin.) Roolin määritelmä painottaa ihmisen kykyä ja mahdollisuutta valita aktiivisesti roolinsa, olla oman toimintansa subjekti. Samalla se auttaa ymmärtämään riippuvuuden muista henkilöistä. (Kopakkala 2005, 110.)

Jokainen talkootoiminnassa mukana oleva yksilö tuo toiminnallaan kannattelevan merkityksen festivaalille. Talkoolainen toimii osana yhtä suurta kokonaisuutta. Tämän kokonaisuuden hyvällä yhteistyöllä on ratkaiseva asema onnistuneiden festivaalien rakentumiselle. Harju osoittaa, kuinka inhimillistä pääomaa (yksilön tietoja ja taitoja) ja sosiaalista pääomaa (yhteisön ominaisuuksia) pidetään menestyksen ja hyvinvoinnin tärkeimpänä tekijänä (Harju 2003, 65). On siis huomattava, että menestyksen ja hyvinvoinnin salaisuus lähtee yksilön osaamisesta, ja sitä tukee yhteisön kaikkien jäsenten kyvyt.

3.2 Motivaatio ja korvaukset

Talkootoimintaan osallistutaan mielenkiinnosta tapahtumaa kohtaan tai talkoissa mukana olevien kavereiden kannustamana. Talkoolaisella voi siis olla henkilökohtainen

tai yhteisöllinen motivaation kipinä toimintaan mukaan lähtemiseen. Kun talkoisiin osallistumisen lähtökohta perustuu festivaalin sisällön kiinnostavuudelle ja yhteisöllisyyden tarpeelle, on motivoinnissa sekä myös työn teon palkitsemisessa syytä panostaa näiden lähtökohtien ruokkimiselle. Siltikään motivoinnin ja korvauksien lähteitä ei voida pitää yksiselitteisinä, sillä jokaisella talkoolaisella on omat henkilökohtaiset syyt ja ajatukset talkoisiin osallistumisesta. Siksi onkin tärkeää pystyä motivoimaan ja palkitsemaan talkoolaisia heille yhteisesti sopivilla menetelmillä. Palkitsemiskeinot jaetaan yleensä työtehtäviin liittyviin ja sosiaalisiin palkkioihin. Työtehtäviin liittyvä palkitseminen on usein sitä, että henkilöä pyydetään seuraavaan tapahtumaan mukaan tai tarjotaan jopa haasteellisempia tai näkyvämpiä tehtäviä uudessa hankkeessa. Sosiaalisiin palkkioihin liittyvät huomionosoitukset. (Kauhanen, Juurakko, Kauhanen 2002, 126.)

Selkeä erottelu motivointiin ja korvauksiin on kuitenkin tärkeää, ja se tulisi ottaa huomioon talkoolaisia työhön kannustamisessa. Omaan yhteisöllisyyteen, tunteisiin ja työpanokseen vaikuttavat palkkiot toimivat oman kokemukseni mukaan hyvänä motivoijana. Sen sijaan tavara ja konkreettiset esinepalkkiot tuntuvat korvauksilta tehdystä työstä. Siksi pitää kiinnittää huomiota siihen, ettei erehdytä luulemaan, että ainoastaan festivaalin oheistuotteet riittävät motivoimaan talkoolaisia.

3.2.1 Mikä motivoi?

Vapaaehtoistyön luonne on muuttunut viime vuosien aikana. Usein talkoolainen toivoo, että työ olisi miellyttävää ja hän saisi jonkinlaisen korvauksen menetetyistä vapaa-ajasta (Iiskola-Kesonen 2004, 40). Palkatut työntekijät myyvät työtään, mutta talkooväen motivaatio lähtee innostuksesta ja kiinnostuksesta tapahtuman sisältöön. Toisaalta talkooväkeäkin tulee palkita. Pienikin palkkio, esimerkiksi henkilöstön juhlat ja diplomit, voivat motivoida työntekijöitä työskentelemään innokkaammin tapahtuman hyväksi. (Kauhanen, Juurakko, Kauhanen 2002, 105.) Arvokkaat palkkiot, kuten festivaalipassit, toimivat erinomaisena motivoinnin lähteenä. Festivaalipassit ovat henkilökohtaisia, ja luovat talkoolaisella yhteisöllisyyden tunnetta koko festivaalin ja sen henkilökunnan kanssa. Myöhemmin ne ovat hieno muisto festivaalitalkoissa mukana olemisesta, joten usein passit jäävät tekijälleen talteen.

Usein motivointi tapahtuu festivaalin organisaation puolelta, jo heti alussa rekrytointivaiheessa osoitetuilla yhteisillä konkreettisilla korvauksilla. Usein näitä ovat henkilös-
töruokailu, festivaalipassi, työpaita sekä tulevat päätösjuhlat (Imatra Big Band Festi-
val 2011; Ilosaarirock 2010). Silti festivaalien tarjoamat T-paidat sekä muut oheistuot-
teet toimivat enemmän korvauksena, kuin työhön motivoijana. Toki yhteisellä pukeu-
tumisella saavutetaan talkoolaisten ehjää ryhmäkokonaisuutta, ja sillä pystytään ra-
kentamaan ajatusta omasta kokonaisesta yhteisöstä. Yhtenäinen asu lisää yhteen-
kuuluvuutta ja kertoo hyvästä palvelusta myös asiakkaille (Iiskola-Kesonen 2004,
40). Asiakkaille näkyvä kuva yhtenäisestä talkooryhmästä, tekee koko festivaalista
ammattillisen ja laadukkaan näköisen. Silti tulee muistaa, että tuskin yksikään use-
amman vuoden talkootyötä tehnyt henkilö on talkoissa mukana vuosittain vaihtuvan
uuden paidan takia. Tuolloin motivaation lähtökohdat yhä uudelleen toistuvaan tal-
kootoimintaan ovat muissa ansioissa.

Hyvä perehdyttäminen motivoi vapaaehtoisia heidän tehtävissään. Se auttaa työntekijöitä ymmärtämään, kuinka oma toiminta vaikuttaa kokonaisuuteen. Tehokas pe-
rehdyttäminen auttaa työntekijöitä myös kantamaan vastuuta ja ratkaisemaan on-
gelmat. (Iiskola-Kesonen 2004, 41.) Hyvällä perehdyttämällä talkoolaisesta tulee
osa festivaalia, sen yhteisöä ja koko organisaatiota. Itsensä tunteminen tärkeäksi
toimijaksi omassa talkooyhteisössä, motivoi työskentelemään. Perehdytyksen kautta
syntynyt motivaatio työskentelyyn vahvistaa omia päämääriä ja merkityksiä talkoissa.

Jokavuotinen talkoissa mukana olo tuo säännöllisyyttä yksilön elämään, olipa sitten
opiskelija, työssäkäyvä, työtön tai eläkkeellä. Kansalaisjärjestö voi tarjota erilaista
tekemistä, uudenlaisen työkuulttuurin ja enemmän mahdollisuuksia henkilökohtaisten
toiveiden toteuttamiselle työssä kuin yksityinen tai julkinen sektori (Harju 2003, 133).
Lisäksi talkoissa mukana olo lisää yksilön henkistä hyvinvointia. Mukana olo, erilai-
nen tekeminen, toisten ihmisten tapaaminen ja sosiaalisten kontaktien syntyminen
ovat olleet mitä parhainta syrjäytymisen vastaista lääkettä, jota kansalaistoiminnan
tekijät ovat voineet tarjota (Harju 2003, 136). On mukava huomata, kuinka vuosi vie-
rättää, ja on jälleen aika kokoontua yhteen samalle festivaalikentälle, tavata kaikkia
tuttuja sekä myös uusia kasvoja, tehdä työtä ja toimia muiden talkoolaisten kanssa.
Silloin tuntee kuuluvansa yhteisöön, jolla on niin sanotusti ”omat juttunsa”.

Voimaantuminen on sekä yksilöllinen että sosiaalinen prosessi, jossa tapahtuu ajattelun, tunteiden sekä toiminnan tietoista uudelleensuuntautumista. Henkilökohtaisella tasolla prosessin sydämessä on kysymys oman sisäisen voiman ja itsensä löytäminen matkasta. Prosessin kaikissa vaiheissa tarvitaan tahtoa, tunteita ja älyä, jotka johtavat toiminnan kehittymiseen. Yhteisön tasolla on kyse yhteisestä luomisesta: millaisen työyhteisön haluamme rakentaa ja mikä on suuri tehtävämme? Tärkeintä on keskittyä yhteisen hengen löytymiseen: mikä on meille merkityksellistä, missä hengessä tai millä arvoilla luomme toimintaamme? (Takanen 2005, 25.) Motivoinnin kannalta talkooyhteisössä koettava voimaantuminen vahvistaa omaa yksilöllistä ja yhteisöllistä kuuluvuutta. Yksin ja yhdessä koetut tunteet ja toiminta ohjaa käsitystä omasta itsestään, yhteisön jäsenten merkityksestä ja talkootoiminnan sisällöstä. Tärkeäksi tulee tunnistaa ja ymmärtää uusien kokemusten arvo ja yhteisön merkitys talkootyössä.

Voimaantumisen kannalta on tärkeää, että organisaatio rakenteellisesti tarjoaa mahdollisuuden 1) aitoon kestäväan liittymiseen yhteisöön, 2) sosiaaliseen eheytymiseen, 3) kasvuun ja kehitykseen, 4) arvostuksen saamiseen, 5) yhteenkuuluvuuden tunteeseen ja 6) neuvojen saamiseen (Räsänen 2002, 19). Festivaaliympäristössä talkoolaiselle tarjotaan yhteisöllistä ympäristöä, missä hänellä on mahdollisuus vaikuttaa. Talkoolaisena kasvatetaan omia sosiaalisia taitoja, kun työyhteisössä toimii yhtäaikaaisesti useita erilaisia ihmisiä, joiden kanssa yhdessä toimiminen on yksi tärkeimmistä talkootehtävistä. Talkoissa kukaan ei toimi yksin tehtävässään, vaan apua on aina lähellä. Neuvoja ja opastuksia tulee talkoolaiskonkareilta tai muulta festivaaliorganisaation jäseniltä. Henkilökohtaisesti osoitetut kiitokset hyvin tehdystä työstä lisäävät oman arvon tuntoa ja lisää itseluottamusta, mikä puolestaan kasvattaa ja motivoi uusiin tavoitteisiin. Ihmisen voimaantuminen näkyy ennen kaikkea parantuneena itsetuntona sekä kykynä asettaa ja saavuttaa päämääriä (Räsänen 2002, 19–20).

3.2.2 Kuka motivoi?

Talkooyhteisössä, erityisesti omassa talkootiimissä, syntyy yhteenkuuluvuuden tunne ja yhteishenki, millä on suuret vaikutukset myös talkoolaisen tulevaisuuteen. Jos tal-

koolainen tuntee ensimmäisellä kerralla itsensä tervetulleeksi, hyvin kohdelluksi ja tarpeelliseksi, takaa se mahdollisesti talkoolaisen palaamisen työhönsä myös seuraavana vuonna. Rekrytoijan tulee rohkaista vapaaehtoisia erilaisiin tehtäviin ja kantamaan vastuuta. Pystyväkin ihminen saattaa luulla, että tapahtuman järjestely on liian vaativaa, eikä sen takia uskalla lähteä mukaan. Silloin kun ilmapiiri on hyvä, talkoolainen uskaltaa kertoa myös sen, jos jokin tehtävä on ylivoimainen tai jos työskentely tapahtumassa ei ylipäättään onnistu. Tällaisetkin tilanteet ovat inhimillisiä ja ne tulee hyväksyä. (Iiskola-Kesonen 2004, 40.) Tärkeää onkin avoimuus kaikkien, erityisesti oman alueen työntekijöiden kesken. Täytyy osata puhua ja kertoa, niin mieltä painavista kuin ilahduttavista asioista. On siis tärkeää, että jokaisen työpisteen vastaava osaa itse huomata ja keskustella kyseisistä epävarmuuden ja osaamisen asioista. Ennen kaikkea talkoolaisten ja muiden työntekijöiden jaksamiseen vaikuttaa se, että kaikilla on yhtä hauskaa ja yhtä kurjaa. Ne ovat tunteita, mitkä täytyy osata jakaa muiden ihmisten kanssa.

Vaikka itse työtehtävä ei olisikaan kovin mieluisa, mukava työskentelyilmapiiri tekee siitä nautittavamman (Iiskola-Kesonen 2004, 40). Festivaalin aikana hyvällä työilmapiirin ylläpitämisellä vaikutetaan suoraan talkooyhteisön työskentelyyn, motivaatioon ja vireyteen, joten talkootiimien johtajilla on huomattava osa motivoinnin ylläpitämiselle yhteisöllisin, sosiaalisin ja elämyksellisin keinoin. Suurin vaikutus talkoolaisten motivointiin on työympäristöllä ja työkavereilla kuin työtehtävillä. Itse olen kokenut, että useita päiviä kestäväällä festivaalilla oman talkootiimin ihmisistä tulee hetkellisesti oma perhe, ja ympäristö muodostuu kodiksi kerran vuodessa.

Festivaalin organisaatiossa toimivalla henkilökunnalla on huomattava vaikutus talkootyöläisten motivointiin. Heidän kannustuksensa toimii samanlaisena motivoijana kuin oman talkootiimin vetäjän rohkaisu. Talkoolaisten kiittäminen ja heidän työpanostuksensa huomioiminen erilaisissa tilaisuuksissa, haastatteluissa ja julkaisuissa on tärkeä osa motivointia ja kertoo siitä, että heitä arvostetaan (Iiskola-Kesonen 2004, 40). Toisaalta organisaation kautta tuleva kannustus saattaa tuntua huomattavasti tärkeämmältä, koska sen kuulee juuri johdon puolelta. Kannustuksen tuleminen johdolta on arvokasta, sillä he ovat vastuussa festivaalin toimivuudesta, jota juuri talkoolaiset työllään edistää.

Yksi tärkeistä motivoinnin lähteistä ovat myös festivaalin asiakkaat ja sekä kaupungissa vallitseva tunnelma festivaalien aikaan. Festivaalien nähdään tarjoavan mahdollisuuksia hauskanpitoon ja viihtymiseen, jonka seurauksena ”tyytyväiset asukkaat luovat positiivisen energisen ilmapiirin”. Toisaalta festivaalit katsotaan osaksi sivistystä ja niiltä haetaan myös ”tietoa ja näkemystä” (Linko & Silvanto 2007, 163). On siis helppoa tuntea pelkkänä talkoolaisena ylpeyttä festivaaleilla tekemästään työstään, kuin myös itse festivaalista. Oman kokemuksen mukaan tuntuu hyvältä olla rakentamassa festivaalia, joka perustuu kiinnostavaan ja tärkeään sisältöön, ja jakaa se yhdessä asiakkaiden ja koko kaupungin kanssa. Musiikkifestivaaleilla on upeaa työskennellä musiikin parissa, jakaa kokemuksia muiden työntekijöiden kanssa, tavata artisteja, kuunnella musiikkia, sekä jakaa tuo tunne musiikkia rakastavan yleisön kanssa.

3.3 Menestyksekkäät talkoot

Useat oppaat, esimerkiksi Suvi-Tuuli Porkan ja Jaana Salmenjaakon Vapaaehtoistyön työnohjauksen järjestäminen ja Hanna Pukkilan Tehdään yhdessä, tarjoavat ohjeita erilaisten talkoiden ja vapaaehtoistoiminnan järjestämiseen. Ei ole merkitystä, millaiset talkoot ovat kyseessä tai kuka toimii niiden järjestäjänä, sillä neuvot onnistuneisiin talkoisiin rakentuvat lähes samaa ohjetaulua noudattaen. Jokaisissa talkoissa ohjeet kuitenkin mukautuvat yhteisönsä näköisiksi, nojaten silti vallitseviin neuvoihin menestyksekkäistä talkoista.

Hanna Pukkilan mukaan keskeisiä avaintekijöitä onnistuneille talkoille ovat:

- Hyvä ohjeistus ja organisointi
- Sopivat työvälineet ja tarvikkeet
- Työturvallisuuden takaaminen
- Talkooruoan riittäminen
- Talkoojuoman riittäminen
- Yhteisen virkistystoiminnan järjestäminen, esim. saunominen talkoiden jälkeen (Pukkila 2007, 21–51.)

Erinomaiset ja toimivat talkoohetket rakentuvat järjestelmällisyyden, turvallisuuden ja viihtyvyyden osatekijöistä. Kaikki edellä mainitut osat talkootöitä järjestettäessä on syytä ottaa huomioon, jotta saadaan aikaiseksi moitteettomat talkoot. Näin talkooporukan mieli pysyy virkeänä, kun heidän tarpeet on otettu huomioon. Lisäksi työnjälki on toivottua, ja järjestäjät voivat pysyvät tyytyväisinä. Musiikkifestivaaleilla on tärkeää, että yhteiset pelisäännöt tulevat kaikkien talkoolaisten tietoon. Sen vuoksi ovat talkoolaisten infotilaisuudet tärkeitä, missä festivaalin toimintatavat selvitetään, ja missä jaetaan infoesite muistuttamaan talkoolaisia yhteisistä ohjeista kohti onnistuvia talkoita (Rytmimusiikin juhlaa 2008).

Talkoot ovat ajallisesti erimittaisia ja toiminnallisia työympäristöjä. Kuitenkin tavallisen työpaikan tapaan, myös talkoiden tulisi täyttää hyvän ja toimivan työyhteisön piirteitä. Vaikka talkoot eivät ole ympäristöltään ja tehtäviltään suoraan verrannollisia arkipäiväiseen työhön, molemmissa täyttyvät hyvän ilmapiirin kannalta samat arvot ja säännöt.

3.4 Yhteisöjä etsimässä

Yksilön kannalta yhteisöjen merkitys ei ole vähentynyt. Ihminen tarvitsee edelleen yhteisön arvostuksen kokeakseen elämänsä merkitykselliseksi. Modernin yhteiskunnan myötä yksilöllistynyt ihminen pitää kiinni oikeuksistaan, mutta etsii myös vahvasti yhteisyyttä. Keskeinen yhteisöä ylläpitävä tekijä nykyään on jäsenten yhteisyyden kokemus. (Kopakkala 2005, 31.) Talkoissa yksilöllä on mahdollisuus kokea yhtenäisyyden tunnetta, sillä talkootimeissä jäsenten työpanostusta arvostetaan ja omien jäsenten kanssa käydään yhdessä läpi syntyneet tuntemukset ja kokemukset. Yhteisön toiminnan tavoitteen tärkeys, yhteisön jäsenten merkitys ja oma osallistuminen rakentavat syvempää kokemusta yhteisöön kuulumisesta (Kopakkala 2005, 31).

3.4.1 Talkooyhteisöt

Yhteisö määritellään usein alueellisesti rajattuna vuorovaikutuksen ja yhteenkuuluvuuden muodostumana. Toiminnallinen yhteenkuuluvuus ja yhteisöllisyys syntyvät

jaetuista päämääristä, joihin pyritään yhdessä toimimalla. Symbolinen yhteisyys ilmenee jaettuina uskomuksina, tunteina ja kokemuksina. (Rauramo 2004, 122.)

Festivaalien koosta riippuen, festivaaliorganisaatio jakaa yhden suuren talkooyhteisön yhä pienempiin ja toimivampiin tiimikokonaisuuksiin, jotka hoitavat niille annettuja tehtäviä. Tiimi on pieni ryhmä ihmisiä, joilla on toisiaan täydentäviä taitoja, jotka ovat sitoutuneet yhteiseen päämäärään, yhteisiin suoritustavoitteisiin ja yhteiseen toimintamalliin ja jotka pitävät itseään yhteisvastuussa suorituksistaan (Kopakkala 2005, 39; Katzenbach & Smith 1993). Tällaisia tiimejä voivat olla muun muassa järjestyksenvalvonta, -backstage, -asiakaspalvelu- ynnä muut tiimit (Hyttinen 2003, 10–50). Näin kokonaisesta talkooyhteisöstä tulee huomattavasti aktiivisempi, kun sen sisällä jokainen pieni tiimi hoitaa työmaataan omilla taidoillaan, koko talkooyhteisön ja sitä myötä koko festivaalin hyväksi. Kaikille suuren talkooyhteisön sisällä toimiville tiimeille on yhteistä niiden toiminnallisen päämäärän saavutus. Sen myötä festivaalin yksi aluekokonaisuus saadaan hallittua järkevästi.

Jotta festivaalin talkooyhteisöstä saadaan joukko hyvin toimivia talkootiimejä, on perehdytys ja informaation antaminen tärkeää. Silloin kun perehdyttäminen on tehty oikein, työntekijä viihtyy työssään ja tekee sen hyvin. Iiskola-Kesonen esittää, että vapaaehtoista työntekijää ei saa rasittaa ylimääräisellä tiedolla tai koulutuksella. On kuitenkin tärkeää antaa hänelle niin paljon tietoa ja valmiuksia, että hän voi onnistua tehtävässään. (Iiskola-Kesonen 2004, 40–41.) Näin talkoolainen pystyy rakentamaan omaa tehtäväkuvaa paremmin, ja ymmärtää myös muiden talkoolaiden ja henkilöstön toimikuvat. Riittävällä perehdytyksellä ja tiedon annolla talkoolainen pystyy antamaan merkityksiä omalle työlleen, ja hoitamaan tehtävän tunnollisesti. Lisäksi talkoolaiden opastus ja riittävä tiedottaminen antaa kuvan selkeästä ja toimivasta festivaalista, joissa työntekijöiden kesken vallitsee avoimuus ja luottamus. Perehdyttämisen tavoitteena on auttaa työntekijää luomaan realistinen kuva yhdistyksestä, kattojärjestöstä ja myönteinen mielikuva sen toimintatavoista ja omista tulevista työtehtävistä. Lisäksi tavoitteena on luoda kokonaiskuva yhdistyksen toiminnasta, synnyttää myönteinen asenne siihen, nähdä oman työn merkitys kokonaisuudessa, paneutua uusiin työtehtäviin ja ehkäistä virheitä. (Ignatius, Ignatius & Kauppinen 2001, 36.)

Talkoihin osallistuu monenlaisia ihmisiä, ja osa heistä saattaa olla jo valmiiksi kaveriteita keskenään, kun toiset taas ovat vielä tuntemattomia. Jotta yhteinen työskentely omassa tiimissä kuin myös koko talkooyhteisössä on vaivatonta ja helppoa, tulee perehdytykselle antaa aikaa. Tietenkään suurissa talkooyhteisöissä kaikkien toisiinsa tutustuttaminen ei ole ajan ja resurssien puolesta aina mahdollista, joten tärkeäksi tuleekin juuri oman talkootiimin tutuksi tuleminen. Pääasia on, että ryhmäläiset tutustuvat toisiinsa ihmisinä asenteineen, vahvuuksineen ja heikkouksineen. Yhteisen toiminnan aikana ryhmäläiset saavat kuvan toistensa työskentelytavoista ja löytävät omat roolinsa ryhmässä. (Kauhanen, Juurakko, Kauhanen 2002, 94.)

Yhteisöissä ilmenevä yhteenkuuluvuuden tunne, vastavuoroisuus, hyvä tiedonkulku, sosiaaliset taidot, monipuoliset ja hyvin toimivat yhteistyöverkostot ja erimielisyyksien avoin käsittely vahvistavat sosiaalista pääomaa. Myös tasa-arvo luo sitä, kun taas eriarvoisuus tuhoaa sitä. (Harju 2003, 63.) Symboliset yhtenäisyyden tuntemukset ja elämykset koetaan pienimpien tiimien kautta, heijastaen ne lopulta koko talkooyhteisön tunnelmaan. Omissa, muutaman hengen kokoisissa tiimeissä vallitsee oma huumori, kieli ja kommunikoinnin tavat, joilla oman tiimin toimivuutta ja henkeä luodaan. Kaikissa tiimeissä muodostuu omia tapoja toimia ja elää, joka vaikuttaa oman tiimin ilmapiiriin ja työskentelytapaan.

3.4.2 Yhteisöllisyys

Talkootoiminta perustuu yhdessä tekemiseen, jonkin yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Yhdessä toimiminen on minkä tahansa talkoiden avaintekijä. Niinpä talkooyhteisöstä muodostuu tärkein osatekijä tavoitteen saavuttamisen kannalta. Sen vuoksi yhteisön työtä ja panostusta, sen jäseniä ja hyvinvointia sekä yhteistyötä ei tule unohtaa. Kansalaistoiminta tarvitsee aina ihmisryhmän, jolla on yhteinen intressi tai yhdistävä idea. Näin yhteisöllisyys on aina mukana kansalaistoiminnan todellisuudessa. Samalla kansalaistoiminta on rakentamassa suomalaista yhteisöllisyyttä, nyt ja tulevaisuudessa. (Harju 2003, 89.)

Ihminen tarvitsee erilaisia yhteisöjä sekä yhteisöllisyyden ja kuuluvuuden tunnetta, heijastuisipa se sitten omasta perheestä, kaveripiiristä tai työporukasta. Ihmisen itse-

tunto muodostuu suhteesta toisiin ja positiivinen palaute ravitsee sitä. Yhteisö on myös yksilön keskeinen voimanlähde ja hyvässä yhteisössä yksilö ja hänen persoonallisuutensa pääsevät täyteen kukoistukseensa. (Rauramo 2004, 122.) Yhteisön antamalla merkityksillä on huomattava vaikutus ihmisen toimintaan ja hyvään oloon. Festivaalitalkoissa juuri yhteisön merkitys korostuu, ja yhteisöllisyydestä tulee tärkeä osa talkootoimintaa. Yhteisön parissa luodaan ja rakennetaan yhdessä, löydetään ja annetaan tukea toisille, sekä nautitaan yhteisön luonteesta, johon jokainen jäsen on antanut osan itseään. Talkooyhteisöstä syntyy yksi suuri festivaalia kannatteleva jäsen. Koska yhteisöllisyys ei pysy yllä itsestään, siihen pitää panostaa. Työpaikalla tarvitaan riittävä määrä sosiaalisia kanssakäymistä - niin työhön kuuluvaa kuin kuulumatontakin- jotta yhteisöllisyys säilyy (Aro 2006, 40). Kun talossa vallitsee hyvä mehenki, jaksaminen muuttuu innostumiseksi ulkoisista myllerryksistä huolimatta. Porukka ikään kuin kantaa toisiaan. Tiedonkululla on oma tärkeä tehtävänsä. Kukaan ei saa jäädä osattomaksi. Näin vähennetään ulkopuolisuuden tunnetta. (Hämäläinen 2001, 150.)

3.4.3 Yhteistyössä festivaaliorganisaation kanssa

Festivaaliorganisaatio jakaa toimintaansa osakokonaisuuksiin, vastuualueisiin, joita johtaa yksi tai useampi esimies. Suuremmilla musiikkifestivaaleilla jokaisella vastuualueella on eri esimiehet, jotka jakavat tehtäviä ja neuvovat jäseniään. Esimiehiä voivat olla muun muassa aluevastaavat, lavavastaavat ja backstagevastaavat (Hyttinen 2003, 10–50). Eri alueiden vastaavien yhteydessä toimii joukko talkoolaisia, jotka yhdessä muodostavat toimivia talkootiimejä. Näiden tiimien johtajana toimii tietyn vastuualueen nimetty asiantuntija.

Hyvä talkootiimin johtaja toimii yhteisönsä tukipilarina ja kannustajana läpi talkoiden. Työmääräysten jakaja ja työnvalvoja on motivoija, innostaja ja keskustelukumppani (Rauramo 2004, 131–132). Onkin selvää, että monipuolisten ja tapahtumarikkaiden talkootöiden ohella niin uudet kuin vanhat talkooyhteisön jäsenet kaipaavat piristävää ja rohkaisevaa työnantajaa. Sillä pystytään takaamaan niin oma osallistuminen ja hyvä työpöytä, kuin myös sitoutuminen toimintaan.

Sitä myötä kun oma esimies omassa talkooyhteisössä toimii esimerkillisenä johtajana, nousee muunkin festivaaliorganisaation osuus merkittäväksi talkoissa. Organisaation toiminnan tuloksellisuus ja tehokkuus sekä työelämänlaatu määräytyvät yksilön ja organisaation välisen vuorovaikutuksen kautta (Rauramo 2004, 131). Ei tule olettaa, että vain talkootiimin omalla esimiehellä on suuri vaikutus jäseniinsä. Myös koko festivaaliorganisaation panostusta talkooyhteisön kannustamiseen ja huolehtimiseen tarvitaan. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että organisaation tarvitsisi ottaa sija jokaisesta talkootiimistä. Organisaation puolelta kannustavaa ja rakentavaa palautetta voidaan antaa koko talkooyhteisölle heidän yhteisessä tapaamisessa, joissa niin talkooyhteisöllä kuin organisaatiolla on mahdollisuus tavata ja tunnistaa toisensa.

4 TYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyöni tutkimuksellisenä lähtökohtana on selvittää musiikkifestivaalitalkoolaisten näkemyksiä talkootyöstä. Tavoitteena on kartoittaa talkoolaisten kokemuksia ja käsityksiä talkoolaisena olemisesta, motivaation ja korvauksien merkityksestä, yhteisöjen tärkeydestä, sekä musiikkifestivaaliorganisaation ja talkooyhteisöjen keskinäisestä yhteistyöstä. Lisäksi tutkimus antoi näkökulmia erilaisten musiikkifestivaalien toimintatapojen tarkastelulle.

Olen toiminut musiikkifestivaalitalkoolaisena kolme vuotta, ja olen kokenut talkoissa useita tapahtumarikkaita hetkiä. Olen tuntenut talkootyön ilon ja väsymyksen, elänyt sen kannustavassa ilmapiirissä, ja toisinaan rypenyt muiden kanssa koko homman tympeydessä. Sen vuoksi halusin selvittää, mikä silti saa samat ihmiset palaamaan saman talkootyön pariin vuodesta toiseen? Mikä talkootyössä meitä oikein kiehtoo?

Tutkimusmenetelmäksi valitsin kvalitatiivisen tutkimuksen, sillä halusin saada esille syvällisempää näkökantaa talkookokemuksista. Haastateltavien henkilöiden valikointumiseen vaikutti pääasiassa henkilöiden ikä, erilaiset koulutus- ja ammattitaustat. Lisäksi hain henkilöitä, jotka ovat toimineet toisiinsa verrattuna eri musiikkifestivaaleilla, jolloin esille saatiin festivaalikohtaisia eroavaisuuksia.

Haastateltavien ikäjakauma oli 23 – 41 vuotta. Haastateltavat olivat tehneet talkootyötä 1 – 6 vuotta. Haastateltavat olivat toimineet pääosin yhdellä alueensa suurimmilla musiikkifestivaaleilla, joten yksilölliset kokemukset tulivat aina tietyn festivaalin talkoista. Kolmella haastateltavista oli koulutustausta, josta oli hyötyä talkootyössä ja mitä myös vaadittiin, jotta talkootehtävistä pystyi suoriutumaan. Musiikkifestivaalit, joiden talkoolaisia haastattelin, toimivat alueellisesti eri puolilla Suomea. Tapahtumat ovat vakiintuneita jokakesäisiä festivaaleja, joiden rakentamiseen haetaan vuosittain aktiivisesti talkoolaisia mukaan.

Haastattelut (Liite 1) tehtiin kolmelle henkilölle, haastatteleamalla heitä rauhallisessa ympäristössä. Haastattelut nauhoitettiin sanelukoneelle. Annoin haastateltavalla mahdollisuuden lukea haastattelukysymykset, jos hän halusi. Muut haastattelut jouduin välimatkojen vuoksi toteuttamaan sähköpostitse. Näitä avoimia sähköpostikyselyitä lähetin yhteensä neljälle henkilölle, joista kaksi vastasi.

5 TULOKSIEN ANALYSOINTI

On ilmeistä, että perusteellisemmat vastaukset sain henkilöiltä, joita pääsin paikan päälle itse haastattelemaan. Sähköpostikyselyn vastaukset olivat enemmän pinta-puolisia, eivätkä antaneet täsmällisiä tai pohtivia näkökulmia, varsinkaan kun lisäksymyksien esittäminen ei ollut mahdollista. Kaikkien haastateltavien vastaukset täydensivät hyvin pitkälti toisiaan, eikä suuria eroavaisuuksia tai merkittävästi erilaisia näkemyksiä ilmennyt. Siksi mielestäni pystyin kaiken kaikkiaan kokoamaan selkeän talkoolaisen muotokuvan.

5.1 ”Yksi muiden joukossa” – tällainen on talkoolainen

Talkoisiin on helppoa osallistua, tapahtuipa se sitten omien suhteiden tai hakulomakkeiden kautta. On selvää, että vaivattomaksi tehty hakuprosessi rohkaisee talkoisiin osallistumista. Talkoisiin mukaan pääseminen tapahtuu usein suhteiden kautta, ja

talkoisiin osallistutaan kavereiden ja tuttavien ehdotuksesta. Tällöin talkootehtävä on valmiiksi tiedossa, ja talkoolainen tietää millaiseen talkootyöhön hän osallistuu. Musiikkifestivaalien Internet-sivujen kautta tapahtuva rekrytointi koetaan helpoksi ja hyväksi tavaksi hakeutua talkoisiin. Rekrytointi vaiheessa oman työalueen pystyy valitsemaan ja useimmiten sen onnistuu myös saamaan. Oman tehtäväalueen valitsemiseen voi päästä vaikuttamaan jo rekrytointivaiheessa, vaikka lopullisen päätöksen talkootöiden jakamisesta tekee festivaaliorganisaatio. Talkoolainen hakee omaa koulutusta tai ammattitaustaa vastaaviin tehtäviin, jos sellaisia on saatavilla. Muutoin hakeudutaan talkootyöhön, jonka kokee aidosti mielenkiintoiseksi. Jo yhden vuoden talkookokemuksen jälkeen talkoolainen hakeutuu samoihin työtehtäviin myös seuraavilla festivaaleilla.

Hakijan mielikuva talkootyöstä on usein vastannut hänen odotuksiaan. Toisaalta rekrytointilomakkeisiin asetetut tiukat työsäännöt ovat antaneet mielikuvan rankemmasta talkootyöympäristöstä, kuin mitä se loppujen lopuksi on ollut. Mielikuvat talkootyöstä ovat festivaalientällä muuttuneet aina positiivisiksi. Talkoot koetaan hauskaksi, rennoksi, leppoisaksi yhdessä tekemisen työympäristöksi, missä kuitenkin määrätty työtehtävät tulee hoitaa.

”Mie olin kuullu muilta, millaista se on. Kaverin mukaan se oli aika hääläämistä...Ala kehittyä, työvaiheita lähti kuus kokonaan pois. Se simppelöity, ihan huomattavasti vielä. Ei tarvinnu juuri mitään tehdä.”

”Mielikuva oli, että työ on paljon rankempaa ja erittäin tiukan kurin alais- ta, joten lopulta työ oli hyvin vähän sellaista mitä oli mielikuvana. ”

Talkootyö on harrastusta sen tekijöilleen. Tähän vaikuttavat selkeät perusteet työn palkattomuudesta, työn tekemisestä omalla vapaa-ajalla, ja ennen kaikkea talkoissa toimiminen vapaaehtoisesti. Lisäksi rennoksi koettu ilmapiiri vapauttaa vakavasta työskentelytunnelmasta, ja tekee talkoista näin harrastuksen omaisen aktiviteetin.

”Talkootyö on mielestäni harrastus. Sitten kun olen tekemässä työtä, niin suhtaudun siihen yhtä vakavasti kuin tavalliseen palkkatyöhönkin.”

”Tavallisena ihmisenä vapaaehtoistyö on enemmän harrastus. Tapa viettää aikaa, tavata ihmisiä.”

”Sitä tekee, koska haluaa tehdä. Sitä ei ole pakko tehdä.”

Teoriaosassa ilmeni kuinka Harjun mukaan yksilön tietojen ja taitojen tiedostaminen ovat merkittävä osa onnistunutta työtä. Osa talkoolaisista ei kuitenkaan sisäistä omaa osaamistaan toivotulla tavalla. Talkoolainen ei välttämättä koe omaa asemaansa tavattoman merkittävänä talkoissa, ja talkoolainen mieluummin vähättelee kuin korostaa omaa työpanostaan ja osaamistaan. Talkoolaisen vaatimattomuus ilmenee eniten siinä, jos hän ei koe omaavansa koulutusta talkootehtäviinsä.

”Ei oo (oma rooli) mikään tosi vastuullinen, että kaikki olis minusta kiinni ja minun toiminnasta, koska siellä ei yleensä yksinään oo joutunu hoitamaan niitä hommia.”

Toisaalta oma merkittävyys nähdään siinä, että talkoolainen tietää mitä hän tekee. Hän myös ymmärtää seuraukset siitä, mitä tapahtuisi jos omaa työtä ei hoitaisi. Festivaalinhumun keskellä, ammattitaitoa vaativissa tehtävissä toimivat talkoolaiset kokevat oman merkityksen huomattavasti tärkeämpänä kuin he, jotka työskentelevät festivaalilla ilman välttämätöntä erityistaitoa. Oman talkootyön tärkeys ymmärretään, erityisesti jos oman toimimisen taustalla on ammatillinen kokemus ja tietämys työstä.

”Lopulta olutteltassa toimiminen on iso osa festivaalin hengen luontia, sekä ihmisten iloisena pitämistä.”

”(Oma rooli näkyy) tietynlaisena panostuksena lopputulokseen. Oman käden jäljen saa näkyviin vaikka toimiikin vapaaehtoisena ja pienessä duunissa.”

Haastateltavien mukaan hyvä talkootyöntekijä on piirteiltään iloinen, positiivinen, reipas, oma-aloitteinen, ihmisen kanssa toimeen tuleva, kärsivällinen, ystävällinen, kohtelias. Erilaisten asiakkaiden, esimerkiksi artistien tai yleisön kanssa toimivalta talkoolaiselta odotetaan jaksamista pitkiin päiviin ja yhteistyökykyä. Talkoolaiseksi sopii

henkilö, joka pystyy ajattelemaan festivaalikävijän näkökulmasta, ymmärtää talkootöitä ja on oikein asennoitunut talkootöihin. Hyvä talkoolainen hoitaa omat työnsä ja on motivoitunut, sekä aina valmis auttamaan ja tekemään siellä missä tarvitaan.

Haastateltavan katsoivat, ettei talkoolaiseksi sovi ihminen, joka ei ole valmis likamaan käsiään ja tarttumaan toimeen kuin toimeen. Talkoolainen ei voi työssään olla epäsosiaalinen, sisäänpäin suuntautunut, tai liian ylpeä. Erilaisuus kuitenkin sallitaan, mutta vain tiettyyn rajaan asti. ”Omituisuus” ja muiden kanssa vaikeasti toimeen tuleminen huomataan nopeasti, ja sen koetaan vaikuttavan talkootiimeihin. Silti muistutetaan ja pidetään tärkeänä, että talkoot ovat kaikille ihmisille mahdollisuus olla oma itsensä, ja sitä pidetään talkoiden ydinajatuksena. Erilaisten ihmisten hyväksyminen tukee aiemmin mainittua Belbin tiimiluokitusta, jossa jokaisella yksilöllä on tarkoituksensa ja roolinsa omassa ryhmässään.

”Kaikkien pitäis saada osallistua halutessaan niin kauan kuin henkisesti ja fyysisesti on siihen pätevä, ihan sama minkä ikäinen tai näkönen tai kokonen on.”

Talkootyöllä haetaan kokemuksia sekä yhteistä tekemistä ja mukana oloa. Talkoolaisena halutaan pitää yllä talkoohenkeä ja levittää festivaalin iloa asiakkaille ja muille talkoolaisille. Talkootyön koetaan vahvistavan jo valmiita taitoja, erityisesti jos talkoissa toimii samalla alalla kuin työelämässäänkin. Jos samoissa talkootehtävissä toimii useamman vuoden, ei talkoolainen koe välttämättä oppivansa enää uusia taitoja ensimmäisten talkoovuosien jälkeen. Tosin talkoissa koettiin oppivan uusia käytännön töitä, teknisen puolen töitä, sekä nähtiin miten musiikkifestivaali käytännössä toimii. Lisäksi sosiaaliset taidot lisääntyvät, sekä soveltamisen, organisoinnin ja kaaoksen hallitsemisen taito.

”Minulla osallistuminen on keino olla mukana tekemässä yhdessä muiden kanssa onnistunutta festivaalia ja luomassa positiivista kaupunkikuvaa.”

5.2 Miksi talkoisiin?

Motivaatio talkoolaiseksi hakemiseen perustuu uteliaisuuteen ja mielenkiintoon festivaalia kohtaan. Kavereiden ja tuttujen mukana oleminen kannustaa mukaan lähtemiseen, kuten myös ilmaiseksi bändien ja artistien näkeminen, ja alueelle pääseminen. Festivaalille talkootöihin hakeutumiseen vaikuttavat myös taloudelliset päätökset. Toisinaan liian hintavaksi koetut festivaalireissut vaihdetaan mielellään työskentelyyn itse festivaalilla.

5.2.1 ”Ei kissa kiitoksella elä” – mietteitä korvauksista

Talkoista saatavia konkreettisia korvauksia ovat vapaaliput, festivaalipassi, festivaalipaita, ruokaliput, majoitus, yhteinen päätösjuhla sekä mahdolliset alennukset festivaalin yhteistyökumppaneilta. Elämyksellisiksi korvauksiksi koettiin keikkojen näkeminen, festivaalielämän kokeminen, keikkaelämän tarkastelu, erilaisten kulttuurin kokeminen, yhdessä tekeminen, yhdessä olo sekä tiimihenki. Lisäksi itsensä tunteminen tärkeäksi, työn tekeminen ilman erityisiä tulos- tai suorituspaineita, uusien ihmisten tapaaminen, lisäkokemuksen saaminen, itsensä nuoreksi tunteminen ja kotiseudulla työskentely, kuin myös kokemus asioiden organisoinnista ja ihmisten kanssa toimeen tulemisesta, uuden oppiminen ja opettelu talkootehtävissä olivat osa elämyksellisistä korvauksista.

Konkreettiset korvaukset toimivat talkoolaisten mielestä jossain määrin motivaationa, mutta enemmän ne koettiin kivaksi lisäansioksi tehdystä talkootyöstä. Korvauksilla ei koettu olevan merkitystä talkootyön tekemiseen, mutta konkreettiset korvaukset toisaalta ovat myös prioriteetti, jos talkoolainen saapuu kauempaa. Tuolloin korvaukset ovat hyvin tärkeitä talkoolaiselle.

”Ilman konkreettisia korvauksia en olisi pystynyt edes lähtemään talkootyöläiseksi. Sain niistä siis kaiken hyödyn: katon pään päällä, lämmin suihku ja hyvät ateriat.”

Talkoolaiset mielsivät festivaalien tarjoamat konkreettiset korvaukset riittäviksi. Elämyksellinen korvaus nousi konkreettisia korvauksia tärkeämmäksi. Toisaalta niiden katsotaan myös kulkevan käsi kädessä: ilman konkreettisia korvauksia ei voi saada elämyksellisiä korvauksia. Loppujen lopuksi kuitenkin elämykselliset korvaukset ovat niitä, joista hyödyttiin ja saatiin kokemuksia ja sykähdyksiä enemmän.

”Ei ne korvaukset loppupeleissä kauheesti merkitse. Et jos ne ois ainoat motiivit tehdä talkootyötä niin ei varmaan tulis lähettyä. Kyl sen pitää olla mukavaa.”

”Kyllä mukanaolo ja vastuunotto on tärkeää, mutta loppubileet ja yhteishenki kruunaa kaiken.”

Ilman korvauksia työskentely mietityttää talkoolaisia, vaikka niitä ei koettu tärkeinä etuuksina. Talkootyöstä haluttiin selkeästi jotain korvausta, sillä talkoolaisen yksilöllinen panos nähtiin merkittävä festivaalille. Ilman mitään korvauksia työskentely nähtiin hyvin epätodennäköisenä. Korvauksitta työskentely nähtiin mahdollisena vain, jos festivaali järjestettäisiin jonkin aatteen tai muun itselleen koetun tärkeän asian puolesta. Festivaalin sisältö, toimintatapa ja asianmukaisuus sekä halu edistää festivaalin toimintaa ja tulevaisuutta nousivat pohdittaviksi aiheiksi, jos talkoolainen työskentelisi ilman korvauksia.

Palkattomuuden (rahapalkan) nähtiin vaikuttavan positiivisella tavalla talkoissa. Uskottiin, että festivaalien talkoisiin hakeutuu samanhenkisiä ihmisiä, ketkä ovat motivoituneita tekemään talkootyötä, kun he eivät saa työstään rahallista palkkaa. Palkattomuus tuo talkoolaisia, jotka tekevät työtä siksi, että he haluavat tehdä juuri sitä. Tällöin he antavat työhönsä täyden panostuksen, ja työmotivaatio nähtiin palkattomalla talkoolaisella olevan eri kuin palkallisella työntekijällä. Tämän vuoksi talkootyö haluttiin pitää myös jatkossa palkattomana työnä.

5.2.2 ”En varmasti tuu enää ens vuonna” – elämyksiä talkoista

Talkoolaisen motivaatioon vaikuttavat ihmisten rakentama festivaalitunnelma sekä festivaalin tarjoama ohjelmasisältö. Omaan työskentelymotivaatioon vaikuttavat hyväntuuliset asiakkaat, hyvä tunnelma työntekijöiden kesken, uusiin ihmisiin tutustuminen sekä miellyttävä ja rutiininomainen työn tekeminen. Oman työtiimin hyvä yhteisö ja sen jäsenten keskeinen toimivuus koettiin myös huomattavaksi motivaatioksi. Tärkeää oli myös riittävä vapaa-ajan määrä työvuoroissa, sekä suosikkiyhtyeiden näkeminen. Lisäksi festivaaliorganisaation järjestynyt toimiminen ja festivaalin hyvät puitteet tekivät talkootyöstä mukavaa. Festivaaliorganisaatio puolestaan motivoi parhaiten antamalla hyvää ja kannustavaa palautetta hyvin hoidetusta hommasta. Teoriaosassa kyseiseen organisaation puolelta ilmenevään motivointiin myös liskola Kesonen kannustaa. Toisinaan talkoolaisten mielestä erehdyttiin huomaamaan vain epäonnistuneet teot, jolloin palautetta annettiin negatiiviseen sävyyn. Siksi toivottiin, että rakentavaa palautetta osattaisiin antaa.

”Ku tuolla vapaaehtoisina ollaan niin ei voi myöskään vaatia ihan mitään hirveen suuria loppujen lopuks”

Tavoitteiden asettaminen on vaikeampaa talkoolaiselle, jos hänen työpanoksestaan huomataan ainoastaan epäonnistuneet teot. Motivaatio työhön heikkenee kuten myös yrittämisen halu. Teoriaosassa mainitun Räsänen mukaan yksilö tarvitsee toisinaan henkilökohtaista kiitosta ja kannustusta, jotta vaikuttaminen ja uusien tavoitteiden asettaminen on yksilölle mahdollista.

Talkoolaiset kokivat, etteivät festivaalit voisi onnistua ilman talkoolaisia. Erityisesti talkoolaiset tiedostavat oman tärkeyden festivaalin budjetissa. Koska talkoolaiset ymmärtävät etteivät festivaalit voi toimia ilman talkoolaisia, kokevat he asiasta muistuttamisen merkittäväksi. Sen koetaan vaikuttavan talkoolaisten työmoraaliin, sitoutumiseen, motiiviin sekä työssä jaksamiseen. Talkoolainen voi tuntea itsensä tärkeäksi, kun hänet huomioidaan. Tunnustaminen, ettei festivaali onnistuisi ilman talkoolaisia, toimii näin hyvänä motivoijana. Talkoolaiset toivoivat, että organisaation puolelta osoitettaisiin kannustusta, ja kiitettäisiin työstä myös paikan päällä. Lisäksi talkoo-

laisten kesken tapahtuva auttaminen, toistensa kannustaminen, ja ystävällinen ilma-
piiri motivoivat.

”Koen roolini tärkeänä, mutta arvostusta voisi olla enemmän. Jossain
vaiheessa tuntui että sitä ei muisteta kenen voimilla festari oikeesti toi-
mii.”

Talkootyö koetaan miellyttäväksi toimeksi, mikä antaa sopivasti työ- ja vapaa-aikaa.
Talkoissa tutustutaan uusiin ihmisiin ja luodaan verkostoja. Tällaiset positiiviset ko-
kemukset talkoista rohkaisee talkoolaisia osallistumaan jatkossakin muihin kulttuuri-
tapahtumiin. Talkootyö koetaan palkkatyöhön verrattuna erilaiseksi, ja siksi se kiin-
nostaa jatkossakin.

”Talkootyö on kivaa ja sitä vain tekee omasta tahdostaan. Siinä voi itse
välillä hengähtää ja myös nauttia tapahtumasta”

Talkoot koetaan runsaasti aikaa vievänä työnä. Siksi syyt miksi talkoisiin osallistumi-
nen ei onnistuisi, on pitkälti kiinni oman ajan järjestämisestä. Omien töiden tai vapaa-
ajan puute oli suurin este kulttuuritapahtumien talkoista pois jäämiseen. Jos festivaali
ei pysty tarjoamaan ruokaa tai majapaikkaa talkoolaisille, koettiin sen myös hanka-
loittavan talkoisiin osallistumista. Lisäksi yksi syy pois jättäytymiseen oli, jos festivaali
toimiminen eettisesti väärin, tai jos festivaali ei ohjelmasisällöltään tai teemaltaan yk-
sinkertaisesti kiinnosta talkoolaista. Erilaiset sosiaaliset tekijät vaikuttivat myös osal-
listumiseen. Jos talkootiiminsä kanssa ei tule toimeen, niin silloin kiinnostus talkoisiin
katkeaa helposti.

5.3 ”Ilman talkootyötä ei ole festivaalia” – ajatuksia talkootoiminnasta

Talkootyö nähtiin ennen kaikkea vapaaehtoiseksi työksi, mihin on asetettu selkeät
yhteiset tavoitteet. Talkoot koettiin työksi, mistä ei saa rahallista palkkaa, mutta mitä
tehdään pieniä korvauksia vasten.

”Työtä mitä tullaan vapaaehtoisesti tekemään perusolettamuksena että saa ruokaa napaan että jaksaa sitä hommaa tehdä.”

”Vapaaehtoista työtä yhteisen asian eteen.”

Ihmisten erilaisten lähtökohtien koettiin tuovan talkootoimintaan monipuolisuutta. Eri osaamisalueita hallitsevat talkoolaiset voivat jakaa tehtäviään keskenään ja siten työ sujuu helpommin. Erilaisten ihmisten tapaaminen antaa myös uutta elämäkatsomusta. Vanhemmat ihmiset antavat kokemusta ja näkemystä talkoisiin. Tosin talkootyöhön ei nähty hakeutuvan korkeasti koulutettujen ihmisten, ja nuorten pelättiin tavoittelevan vain omaa etuaan. Vastuullisissa talkootöissä huomattiin tärkeäksi saada mukaan henkilöitä, joilla on koulutusta ja osaamista työtä kohtaan.

Jos talkootyö vaatisi maksullisten koulutuksien käyminen, koettiin se pääasiassa positiivisena mahdollisuutena, erityisesti jos siitä on talkoolaiselle festivaalin ulkopuolella hyötyä. Toisaalta sen myös katsotaan estävän talkoihin hakemista, sillä koulutuksen itse maksaminen on turhaa ja kallista, varsinkin jos koulutusta onnistuu hyödyntämään vain yksissä talkoissa. Talkoolainen, jolla on ammatillinen tausta ja pystyy hyödyntämään sitä talkootyössään, pitää koulutusten käymistä tärkeänä. Sillä koettiin olevan vaikutusta festivaalin lailliseen toimintaan ja turvallisuuteen.

Usko luotettavaan talkootoimintaan on olemassa ja talkootyön nähtiin jatkuvan lähes entisellään myös tulevaisuudessa. Talkootoiminta nähtiin toimivaksi nykyisellä menolla, eikä talkootoiminnan koettu tarvitsevan erityisemmin muuttua. Talkoolaiset toivovat, että festivaalit pysyvät nykyisessä toimintatavoissaan ja että talkoolaisten korvauksissa pitäydyttäisiin myös jatkossa. Lisäksi talkoolaiset muistuttivat hyvän talkoomeiningin säilymisestä, mikä koettiin elinehdoksi talkoiden tulevaisuudelle. Uhkakuvasi nähtiin, että tulevaisuudessa ihmiset alkavat tavoitella yhä enemmän omaa hyötyään. Lisäksi pelätään, että vain suuremmilla ja suosituimmilla festivaaleilla on parempi asema saada aktiivisia talkoolaisia mukaan, kun taas pienemmät ja vähemmän tunnetuimmat festivaalit joutuvat kamppailemaan talkoolaisten löytämiseksi.

Onnistuneet talkoot haastateltavien mielestä käsittää seuraavanlaisia avaintekijöitä:

- ”siihen tarvii ydinporukan joka sitä lähtee suunnittelemaan”
- ”kaikilla on mahdollisuus tulla talkoolaiseksi”
- ”pitää olla tarpeeks talkoolaisia että ei kenenkään työkuorma tuu liian suureks”
- ”sopivasta työn ja vapaa-ajan suhteesta”
- ”tarpeeks monipuolisia ihmisiä, eri-ikäisiä ja eri ammattialoilta, ketkä tuo omaa näkemystä ja omaa kokemusta ja voi tarvittaessa siirtää tietoaan ja taitoaan ja osaamistaan myös muille”
- ”saa vähän jotain korvausta”
- ”iloinen mieli”
- ”toisten huomioiminen”
- ”yhessä jaetaan ilot ja surut”
- ”arvostuksesta ja joukkoon kuulumisesta”
- ”tekemisen ilo”
- ”yhessä ratkotaan ongelmat”
- ”pitää hoitaa hommat mitä pyyetään ja mitä niihin omiin hommiin kuuluu”
- ”työaikojen kunnioittaminen”
- ”se pitää olla hyvin suunnittelu etukäteen”
- ”selkeät ja yhteiset pelisäännöt kaikille, että kaikki niistä tietävät”
- ”riittävästä ennakko-ohjeistuksesta”
- ”selkeet ohjeet mitä talkoolaisen pitää tehdä”
- ”hyvä henki, varsinkin johdon puolelta”
- ”johdon puolelta positiivinen asenne ja et saa kiitosta työstään”

Aikaisemmin mainittuun Pukkilan lyhyeen ja ytimekkääseen talkoiden avaintekijälistaan verrattuna, haastateltavilla on erilainen näkemys menestyksikäille talkoille. Haastateltavien mielestä onnistuneet talkoot koostuvat erilaisten ihmisten läsnäolosta, yhdessä tekemisestä, yhteisistä hetkistä ja siitä, että talkoissa on mahdollisuus olla oma itsensä, kokea erilaisia tunteita ja jakaa niitä muiden talkoolaisien kanssa. Hyvissä talkoissa on järjestäytynyt työnjako, ja suoritettaviin työtehtäviin on annettu selvät ohjeet ja säännöt. Lisäksi hyvä ja kannustava johto on osa menestyviä talkoita. Haastateltavat eivät nostaneet esille Pukkilan mainitsevia korvauksia, työturvallisuutta tai työvälaineiden tarpeellisuutta, mitä toisaalta selittää se, että ne voidaan kokea

itsestään selvyudeksi kun tullaan talkoisiin. Haastateltavat kokivat onnistuneiden talkoiden koostuvan ennen kaikkea sosiaalisesta vuorovaikutuksesta ja hyvästä yhteishengestä ja tekemisen tunnelmasta.

5.4 ”Semmonen aistittavissa oleva juttu” – jäsenenä talkooyhteisössä

Talkooyhteisöjä muodostavat ryhmät, joilla nähtiin olevan jokin yhteinen päämäärä. Pitkään yhdessä toimivat ihmiset voivat keskenään muodostaa talkooyhteisön, ja tällaisia yhteisöjä muodostuu kun talkoissa työskentelee useita vuosia sama talkooporukka. Kaikki omalla talkootyöalueellaan toimivat ihmiset muodostavat pienempiä talkootiimejä, mutta ne voivat myös liittyä yhteen muiden tiimien kanssa muodostaen isompia yhteisöjä. Yhteisen asian ja toiminnan parissa työskentelevät ihmiset muodostavat näin ollen yhteisöjä, vaikka työpisteet ovat erit. Näillä tiimeillä onkin jokin yhteinen tekijä ja päämäärä minkä parissa työskennellään. Kaikki talkoolaiset yhdessä ovat yksi suuri yhteisö, mutta omassa tiimissä toimiva ei välttämättä osaa olla tekemisissä muiden tiimien kanssa, sillä omien tiimien ulkopuolisia talkoolaisia tuntee vähän.

”Meillä oli oma yhteisö. Sen sisällä tapahtu isoin osa kaikesta aktiviteetista ja keskusteluista. Jos mie lähin festarialueelle, ja siellä näky talkootyöläisiä niin enhän mä niille menny jutteleen.”

Talkoolainen kokee olevansa vain oman talkootiimensä jäsen, varsinkin jos hän ei ole muihin tiimeihin tutustunut. Tiimiin koetaan kuuluvaksi silloin, kun tehdään talkootöitä, vietetään aikaa omalla talkoopisteellä ja ollaan yhdessä talkookavereiden kanssa. Tiimillä on yhteisiä ulkoisia merkkejä, josta heidät tunnistaa. Merkkejä ovat työpaidat, jotka kuitenkin saattavat olla täysin samanlaiset kaikkien muiden talkoolaisten kanssa. Tällöin pienempien tiimejä ei välttämättä tunnista helposti, ja koko talkooporukka on yksi iso yhteisö ulkopuolisen silmin. Samanlaiset paidat koettiin ongelmaksi kuitenkin työmielessä, sillä ne sekoittavat talkootiimejä, eivätkä tee talkootiimeistä tunnistettavia. Siksi esimerkiksi erivärisille tai eri teksteillä varustetuille paidoille oli kysyntää, sillä niiden koettaisiin helpottavan työskentelyä, niin talkoolaisten kuin asiakkaiden puolesta, sillä paidoilla erotetaan mitä työtä kukakin festivaaleilla tekee.

Talkootiimien jäsenet saattavat keksiä huomaamattaan omia yhteisöllisyyttä tavoittelevia merkkejä. Näitä ovat kun tiimit hassutellessaan hankkivat samanlaisia asusteita ja pitävät niitä koko festivaalin ajan yllään. Muita yhteisöllisiä merkkejä katsottiin olevan myös tiimin sisäinen oma huumori. Talkootiimeissä omat jäsenet opitaan tuntemaan lähemmin, sillä heidän kanssaan festivaaleilla vietetään runsaasti aikaa. Näin talkoolaiset oppivat tuntemaan toisensa luonteita ja toistensa työ- ja toimintatapoja, mikä on myös merkki oman tiimin tunnistamisesta.

”Moni asia liittyy paljon niihin ohjelmiin ja kaikkeen mitä myö käytetään siellä, niin ihan varmasti jututki liittyy niihin. Kaikki vitsit ja tämmöset voi olla liitoksissa siihen mitä me ollaan siellä tekemässä.”

Selkeimmin talkootiimin tunnistaa sen päämäärästään talkoissa, mikä ilmenee työskentelyalueesta ja tehtävistä. Talkootiimin yhteiseksi päämääräksi koettiin oman alueen toimivuudesta kaikin puolin huolehtiminen. Koko talkooyhteisön tehtäväksi koettiin musiikkielämyksien mahdollistaminen ihmisille, sekä pitää yllä ja esittää talkootyön tarkoitusta festivaalilla.

Aikaisemmin teoriaosassa liskola-Kesonen esitti, kuinka perehdytyksellä on tärkeä merkitys, sillä se luo kokonaisuuden ymmärrettävyyttä ja sitä kautta parantaa yksilön viihtyvyyttä ja työpanosta. Kuitenkaan tällaista kokonaisvaltaista perehdyttämistä haastateltavat eivät kokeneet tarpeelliseksi. Haastateltavat pitivät tärkeänä sitä, että vain oman talkootiimin kanssa tutustuttiin toisiinsa ja työskentelytapoihin. Perehdytystä koko talkooyhteisöön ei erityisemmin ollut musiikkifestivaaleilla, jotka kestivät keskimäärin yhden viikonlopun ajan. Vain oman talkootiimin kesken saattoi tapahtua tutustumista ja kannustamista. Toisaalta tarvetta suuremmalle perehdytykselle isoon talkooyhteisöön ei löytynyt. Koettiin, että pienessä tiimiyhteisössä oli helppo muihin tutustua. Yli kolme päivää kestäväillä musiikkifestivaaleilla järjestettiin tilaisuuksia, joissa tavattiin koko talkooporukka ja esiteltiin eri talkooyhteisöt. Tämän koettiin parantavan hyvin yhteishenkeä, varsinkin kun talkoisiin saapui mukaan uusia ihmisiä. Kuitenkin hieman isommassa yhteisössä ihmismäärä on suuri, ja kaikkiin talkoolaisiin on mahdotonta tutustua. Silloin myös ainoastaan omasta talkootiimistä tulee tärkeä ja läheinen yhteisö.

”Kyllä se (perehdyttäminen) auttaa jos tulee uutena mukaan ja haluaa tutustua, mut on se turhauttavaakin koska suurinta osaa ihmisistä sä et tule koskaan tapaamaan etkä juttelemaan.”

Vain 1-2 vuoden talkookokemuksen omaava henkilö ajattelee talkooyhteisön iän festivaalin mittaiseksi. Samoin koetaan kun yhteisö on uusi, juuri syntynyt, joten se kestää vain festivaali ajan. Kun ihmiset tutustuvat toisiinsa, tulevat läheisemmäksi, niin talkooyhteisö voi elää ympäri vuoden. Toisen yhteisön jäsenen voi tavata vapaa-aikana, ja mennä kysymään kuulumisia kun yhteinen tekijä on sama festivaali ja talkooyhteisö. Toisaalta myös yhteisön jäseniä vaihtuu vuosittain, joten pysyvää yhteisöä ei välttämättä rakennu festivaalin ulkopuolelle.

Ensimmäisen vuoden talkootyötä tehnyt ei vielä välttämättä koe täyttä yhteisöllisyyttä muiden kanssa. Yhteisöllisyyttä pystyy kuitenkin vaivattomasti rakentamaan sosiaalisten medioiden, esimerkiksi Internetin facebook-yhteisön kautta. Huomattavaa on, että yhteisöllisyys kasvaa sitä mukaa, mitä useimmin talkoissa on mukana, ja kuinka paljon siellä toimii samoja ihmisiä vuodesta toiseen.

”Sinällään koen olevani osa festivaalin talkooyhteisöä kun nyt toista kertaa hain talkoolaiseksi sinne.”

Tätä mukaa yhteisöllisyys kasvaa ja talkootiimien yhteisöllisyyttä rakennetaan muiden jäsenten kesken oman huumorin ja yhteisen tekemisen kautta. Leppoisassa työympäristössä toimiminen, työkaverien läsnäolo ja heidän kanssaan aktiivinen työskentely, sekä yhteiset päämäärät ja motivaatio kasvattaa yhteisöllisyyden ja kuulumisen tunnetta. Toisten auttaminen ja oman ryhmän mukainen tunnelma henkii toimivasta yhteisöllisyydestä. Talkoolaiset toimivat samassa hengessä, ja kaikilla on sama ymmärrys sekä ajattelutapa, mikä luo yhteneväisyyden tunnetta.

”On se (yhteisöllisyys) miun mielestä tärkeää, ei sitä jaksais jossei siel ois hyvä meininki.”

5.5 ”En tiää miltä näyttää toiminnanjohtaja” – kokemuksia festivaaliorganisaatiosta

Musiikkifestivaalit toimivat eri tavoin esitellessään omaa festivaaliorganisaatiota. Pitempikestoisilla festivaaleilla järjestettiin infotilaisuus, jossa festivaaliorganisaatio esitteli itsensä talkooväelle. Muuten esittelyjä ei festivaalin aikana tehty, joten infotilaisuus oli ainoa mahdollisuus tutustua toiminnan järjestäjiin. Lyhyempi kestoisilla festivaaleilla esiteltiin ainoastaan oman alueen vastaavat, eikä koko organisaation henkilökuntaa. Näin tutuiksi tuli ainoastaan oman alueen henkilökunta.

Festivaaleilla, joissa ei ollut esitelty festivaaliorganisaatiota, ei osattu välttämättä sitä kaivatakaan. Heille riittivät oman alueen vastaavan tunteminen ja se, että oma vastaava ymmärtää alueensa talkoolaisten työn tärkeyden. Jos organisaatiota ei esitelty, ei heidän puoleltaan myöskään osattu odottaa kiinnostusta talkootyöntekijöihin. Näin talkoolainen tyytyi oman vastaavan kiittelyyn ja työn arvostuksen antamiseen. Toisaalta haastateltavat nostivat esille sen, miten tärkeää tällainen koko festivaaliorganisaation esittely olisi talkooväelle. Se antaisi monipuolisemman kuvan festivaalin toimijoista. Lisäksi se loisi kuvaa organisaation välittämisestä nähdä millainen talkooväki on töitä tekemässä. Toimijoiden esittely helpottaisi myös tilanteissa, joissa tarvitsee tietää ja tuntea keihin ottaa yhteyttä tilanteen vaatiessa.

”Vaikka ne ihmiset (organisaatiossa) ei välttämättä suoranaisesti vaikuttaisi omaan hommaan niin ainaki se antaa semmosen kattavamman kuvan koko jutusta, mitä kaikkee siihen kuuluu.”

Talkoolaiset kokivat, ettei festivaaliorganisaatio huomaa heidän, varsinkaan yksilöllisen talkoolaisen työpanosta. Talkoolaisen mielestä heidät nähdään massana, jolta odotetaan hyvää ja vastuullista työntekoa. Huonosti menneet työpäivät toisaalta huomataan paremmin. Henkilökohtainen kiitos työstä tulee usein vain omalta vastaavalta. Pari kannustuksen ja kiitoksen sanaa eivät organisaation puolelta olisi pahitteeksi.

”Jos joku toimikunnan jäsen tulis ilmoittamaan kiitokset festaritalkoolaisille, niin se vois olla mukava kuulla ja olla aika iso juttu”

”Oman tehtäväalueen vastaava varmasti huomaa työpanokseni. Ainakin hän on siitä henkilökohtaisesti kiittänyt.”

”...arvostusta voisi olla enemmän. Ymmärrän toisaalta myös sen että ei jatkuvasti voi olla taputtamassa selälle ja loppukiitos riittää.”

Talkoolainen kokee työskentelevänsä koko festivaaliorganisaatiolle, sillä se on koko tapahtuman järjestäjä. Kun oma talkootehtävä on osa festivaalikonaisuutta ja sen toimivuutta, rakentaa se eräänlaisen sillan talkooväen ja organisaation välille. Kuitenkaan talkoolaisista kukaan ei tuntenut suoranaista yhteisöllisyyttä tai sen tarvetta festivaaliorganisaation kanssa. Omaksi työnantajaksi koettiin myös oman talkootiimin vastaava, kuin myös festivaalien esiintyjät. Talkoolaisten ja festivaaliorganisaation välillä ei kuitenkaan nähdä tarvittavaksi enempää kommunikointia tai keskustelua, sillä heidän kiireensä on ymmärrettävää, ja haastateltavat kokivat, että he ovat loppujen lopuksi ainoastaan talkoolaisina rakentamassa tapahtumaa.

Festivaalin organisaatiossa työskenteleviin ihmisiin ei juuri ehtinyt tutustua. Läheisiksi tulivat ihmiset, joiden kanssa omassa talkoopisteessä työskenneltiin tai jotka toimivat lähellä omaa toimipistettä. Hektisyys vaikutti siihen, ettei festivaaleilla ole aikaa tutustua muuhun henkilökuntaan. Päätösjuhlat koettiin hyväksi paikaksi tutustuta mukana olleisiin ihmisiin, vaikka sekin jäi hyvin lyhyeksi ja pintapuoliseksi esittelyksi.

”Se on hyvä et ne loppubileet on. Sillon kaikki on ilosella mielellä, hyvä henki ja oli onnistuneet festarit ja jää semmonen hyvä maku suuhun. Ehkä ne loppubileetki on tärkeä asia mikä nyt ehkä vois olla yksi motivaattori...mut se on tärkeä mistä ei pitäis luopua, että ku jää se hyvä mieli ja hyvä maku suuhun niin sitte ehkä helpommin tulee lähdettyä myös seuraavana vuonna mukaan.”

6 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli maalata talkoolaisen muotokuva. Tutkimus jakautui eri osiin, joista jokainen piirsi palan talkoolaisen muotokuvaan. Näin hahmottui kuva siitä, millainen yksilö talkoolainen on, mitkä ovat hänen motiivinsa, mitä hänestä talkotoiminta on, ja mikä merkitys yhteisöillä talkoissa on. Tutkimuksen avulla voi ymmärtää paremmin jokaisen talkooyksilön ajatusmaailmaa, ja rakentaa vahvempaa talkooperinnettä, kun tiedostetaan talkoolaisten tavoitteet ja ajatukset musiikkifestiivaalitalkoista.

Talkoolainen hakeutuu tehtäviinsä joko omien henkilökohtaisten verkostojen tai perinteisten Internet rekrytointilomakkeiden kautta. Suhteiden kautta talkoisiin tullut henkilö usein tietää jo tehtäväkuvansa, ja voikin vapaasti valita haluaako ottaa tehtävän hoitaakseen. Rekrytoinnin kautta osallistuva talkoolainen usein onnistuu saamaan juuri sen tehtävän mitä on hakenut. Rekrytoinnin kautta festivaaliorganisaatio rakentaa luottamusta talkoohakijaan. Kun festivaali takaa hakijan pääsy hänen toivomaansa talkootehtävään, on talkoolaisen helppoa hakeutua tehtäviin myös seuraavilla festivaaleilla. Hakijan mielikuva talkoista on todellisuutta vastaava. Kuitenkin ulkopuoliset tahot synnyttävät ennakkoluuloja festivaalien talkotoiminnasta, ja epäilyksiä luovat tuttavien aikaisemmat kokemukset ja festivaalin nettisivujen tarkat työ määräykset. Usein epäilykset osoittautuvat kuitenkin vääriksi, ja talkoolainen on tyytyväinen työhönsä.

Talkoolainen vähättelee yllättävän paljon työpanostaan. Vaikka talkoolainen ei koe omaa merkitystään erityisen suurena festivaaleilla, ymmärtää hän vastuun tehtävistään ja niiden toteutuksesta. Kuitenkaan talkoolainen ei pidä itseään ainutlaatuisena, vaan kokee, että hänet voidaan missä tilanteessa tahansa korvata toisella työvoimalla. Ammatillisen koulutuksen tehtäviinsä omaava talkoolainen arvostaa merkitystään talkoissa, ja kokee oman osaamisensa tärkeäksi. Ristiriitaista onkin, kuinka talkoolainen tiedostaa tärkeytensä festivaalin osatekijänä, sillä talkoolainen uskoo, ettei festivaali rakentuisi ilman kokonaista talkooyhteisöä. Silti talkoolainen on hyvin vaatimaton omasta suorituksestaan. Aikaisemmin mainitun Harjun ja Belbin teorioiden mu-

kaan, menestykseen tarvitaan erilaisia ihmisiä, jotka ymmärtävät omat yksilölliset ja yhteisölliset ominaisuudet. Talkoisiin mielletään mukaan paljon erilaisia ihmisiä, jotka omaavat monipuolista tietoa ja taitoa. Kuitenkaan talkoolaiset eivät arvosta tai sisäistä omaa osaamistaan, mikä herättää kysymyksen siitä, voiko omia ominaisuuksia vähättelevä yksilö arvostaa muiden talkoolaisten työpanosta? Kuitenkin menestymisen ja hyvinvointi lähtevät yksilön itsensä ymmärtämisestä ja arvostuksesta. Jos talkoissa yksilö ei pysty arvostamaan omaa työtään, kuinka yksilö voi arvostaa toisen samanarvoisen talkoolaisen työtä?

Yksilöllistä oppimista ja kehittymistä kartutetaan yleensä samoissa talkootehtävissä. Useamman vuoden mukana talkoissa ollut, tekee työtään yleensä samassa talkoosteessä. Ensimmäisten talkoovuosien aikana opitut toimintatavat ja tehtävien suorittaminen muokkautuu rutiiniksi, jonka jälkeen vahvistetaan jo olemassa olevia taitoja. Enää talkoisiin ei tulla oppimaan uutta, vaan into talkotoimintaan tulee yhteisen tekemisen ja festivaalin sisällön kautta.

Talkoolaisen motivaationa toimivat mielenkiinto festivaalia kohtaan, sekä myös vapaa pääsy festivaaleille. Tärkeää on, että talkoissa pystyy järjestämään itselleen työn lisäksi vapaa-aikaa, ja festivaalista pystyi nauttimaan niin työpisteessä kuin välillä yleisön joukossa. Talkoolaiset kokivat uhkakuvana sen, että talkoolaiset saattavat tavoitella talkoisiin tullessaan vain omaa etuaan. Tosin teoriaosassa Fields mainitsee, kuinka talkoisiin osallistutaan oman hyödyn näkökulmaa ajatellen. Kuitenkin talkoolaiset mainitsivat, että he osallistuvat talkoisiin nähdäkseen suosikkiartistejaan ja päästäkseen alueelle ilmaiseksi. Tämä osoittaa, kuinka jatkossakin talkoiden tulevaisuus tulee osin riippumaan itsekkäiden ja omaa hyötyä tavoittelevien talkoolaisten varassa. Jatkossa olisi syytä pohtia, miten oman edun tavoitteluun ja etujen antamiseen tulisi suhtautua, jotta talkoolaisten ja festivaalin yhteinen tulevaisuus onnistuu.

Korvaukset eivät merkitse erityisen paljon talkoolaiselle, ellei se toimi välttämättömänä tarpeena, esimerkiksi majoituksena. Toisaalta ilman korvauksiakaan talkoolainen ei ollut täysin valmis työskentelemään. Festivaalitunnelma ja asiakkaat toimivat tärkeänä motivoijana kuten myös muut talkoolaiset. Yhdessä tehty työ, toisten auttaminen ja yhteisöllisyyden tunne motivoivat talkoolaisia. Festivaaliorganisaation puolelta toivottiin panostusta talkoolaisten kannustamiseen sekä huomioimiseen, ja sitä kaut-

ta heidän motivoimiseen. Henkilöstöjuhlat ovat hyvä tapa motivoida talkoolaisia. Tämä koettiin toimivaksi, sillä päätösjuhlissa talkoolaiset saavat viimein rentoutua, ja muistella onnistunutta festivaalia, ja illan jälkeen talkoista jää positiivinen mielikuva, mikä kannustaa taas seuraavana vuonna talkoisiin mukaan.

Talkoolaisen luettelemat onnistuneiden talkoiden säännöt heijastivat joitakin puutteita mihin talkoolainen ovat festivaalilla törmännyt. Erityisesti toivottiin yhteisten selkeiden sääntöjen ja ohjeiden antamista, sekä kiitosta tehdystä työstä. Muuten toimivien talkoiden nähtiin koostuvan hyvästä yhteishengestä ja ahkerasta töiden tekemisestä. Talkoolainen on ennen kaikkea yksilö omassa talkootiimissään ja koko toimivassa talkooyhteisössä, siksi talkoisiin toivotaan mukaan erilaisia ihmisiä, sillä se monipuolistaa yhteisöjä ja niiden toimivuutta.

Talkoolainen ei koe talkooyhteisöön perehdytyksellä olevan merkittäviä vaikutuksia. Muutaman päivän kestoisilla festivaaleilla, talkoolaiselle riittää, kun perehdytys tapahtuu ainoastaan omaan talkootiimiin. Talkoolaiset luovat yhteisöllisyyttä omissa talkootiimeissään, ja tulevat näin osaksi festivaalia ja sen tavoitteita. Talkootiimien jäsenet tulevat hyvin läheiseksi keskenään, erityisesti jos samassa tiimissä työskentelee samoja ihmisiä vuodesta toiseen. Muiden talkootiimien jäseniin ei välttämättä tutustuta, sillä aikaa hektisellä festivaalilla on vähän. Toisaalta tarve tuntea tai edes tavata koko talkooyhteisö vaikutti aiheettomalta. Festivaaliorganisaation näyttäytymistä talkoolainen sen sijaan jäi kaipaamaan.

Teoriaosassa Rauramo muistuttaa, miten tärkeää on organisaation ja yksilön välinen vuorovaikutus, ja sitä talkoolaiset kaipasivat edes jossakin muodossa. Organisaation ja talkoolaisten vuorovaikutus heijastuu festivaalin toimivuuteen, tuloksellisuuteen ja työilmapiiriin. Vastuu talkoolaisten ja organisaation välestä on organisaatiolla, sillä heidän puoleltaan lähestyminen talkoolaisia kohti on mahdollista. Loppujen lopuksi organisaatio tekee valinnan siitä, millaisissa yhteyksissä he haluavat olla oman festivaalin talkoolaisten kanssa.

Jatkossa olisi tarpeellista selvittää festivaaliorganisaation jäsenten ajatuksia talkootyöstä. Moni talkoolainen koki, ettei festivaaliorganisaatio panosta talkoolaisten kannustamiseen, kiittämiseen tai huomio sitä, miten tärkeä heidän työpanos festivaalin

rakentamisessa ja toimivuudessa on. Siksi on aiheellista kysyä, mitkä olisivat organisaation mielestä riittävät osoitukset talkoolaisten työn arvostamisesta? Entä millaista yhteistyötä talkoolaisten ja organisaation välille olisi rakennettava tai olisiko sille edes tarvetta?

Talkooyhteisöjen jäsenten välille syntyy usein ystävyysuhteita festivaalien aikana. Mitä useampana vuonna talkoissa on mukana, sitä paremmin yhteisön jäseniä oppii tuntemaa ja yhteisöllisyyttä syntyy, mikä heijastuu toimivana talkootiimin työskentelyinä. Onko siis talkooyhteisön jäsenten vaihtuvuudella merkitystä talkootiimien ilmapiiriin ja työn tulokseen? Millä tavoin ja kuinka usein tällaiset talkooyhteisöt on muutettavissa? Ihmisiin tutustuminen, ja heidän toimintatapojen opettelu tulisi sisäistää hyvin festivaalien lyhyessä ajassa, erityisesti kun yhteisöllisyys on merkittävässä asemassa talkoolaisten toimimiseen ja hyvinvointiin. Millä vauhdilla voidaan talkoisiin ottaa uusia jäseniä, ilman että he mahdollisesti potevat ulkopuolisuutta jo valmiissa tiimissä? Entä mitä vaikutusta talkoolaisten vaihtuvuudella on festivaaliorganisaatiolle?

Musiikkifestivaalien talkootyö on monipuolista ja monin tavoin rikastuttavaa. Ne tukevat yksilöllisiä ja yhteisöllisiä arvoja, antaen erilaista sisältöä ja tarkoitusta elämään. Sen vuoksi talkootoiminnan perinnettä ja merkittävyyttä on syytä vaalia suomalaisessa kulttuuripiirissä. Talkootoiminnan tulevaisuus vaikuttaa lupaavalta ympäri Suomea, sillä niin vanhat kuin uudet tekijät ovat kiinnostuneita ja innostuneita talkoista. Sen antaa toivoa kulttuuritapahtumien toteutumiselle, ja mahdollistaa näin kulttuurillisia elämyksiä myös jatkossa.

LÄHTEET

- Aro, Antti W. 2006. Onko työssä tolkkua? Helsinki: Edita
- Fields, Marion. Toiminnallista kasvatustyötä ja kasvatuksellista toimintaa- kansalaisjärjestöt aktiivisen kansalaisuuden vaalijoina. Teoksessa Anne Ilvonen (toim.) Helsinki: Opintotoiminnan Keskusliitto, 16–25.
- Harju, Aaro 2003. Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen, Särkelä 2001. Vapaaehtoistoiminta seurakunnassa ja järjestöissä. Helsinki: Edita.
- Hyttinen, Cyde (toim.) 2003. Festariopas. Lippuluukulta lavan taakse. Helsinki: Johnny Kniga.
- Hämäläinen, Pekka 2001. Jaksamisesta innostumiseen: työssä ja elämässä. Helsinki: Tammi.
- Ignatius, Jaana & Ignatius, Veli- Pekka & Kauppinen, Risto 2001. Yhdistystyönantajana, vapaaehtoinen esimiehenä. Opaskirja yhdistysten vapaaehtoisille. Helsinki: Mannerheimin Lastensuojeluliitto.
- Iiskola – Kesonen, Hanna 2004. Mitä? Miksi? Kuinka? Käsikirja tapahtumajärjestäjille. Helsinki: Suomen liikunta ja urheilu.
- Ilosaarirock 2010. Viitattu 8.2.2011.
<http://www.illosaarirock.fi/2010/info/talkootyo.php#info>
- Imatra Big Band Festival 2011. Viitattu 16.2.2011. <http://www.ibbf.fi/osallistu/>
- Kauhanen, Juhani & Juurakko, Arto & Kauhanen, Ville 2002. Yleisötapahtuman suunnittelu ja toteutus. Helsinki: WSOY.
- Kopakkala, Aku 2005. Porukka, jengi, tiimi: ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita: Suomen psykologiliitto.
- Lahtinen, Pirkko 2003. Ihminen on tärkein instrumentti. Helsinki: SMS- tuotanto.
- Lihavainen, Lea (toim.) 1996. Yhdistys toimii. Teoksessa Hakkarinen Pirkko Vapaaehtoistoiminta ja järjestöt. Sivut 13- 20. Helsinki: Opintotoiminnan keskusliitto.
- Linko, Maria & Silvanto Satu 2007. Ilman festivaaleja stadi ei olisi stadi. Festivaalit pääkaupunkiseudun asukkaiden silmin. Teoksessa Silvanto Satu (toim.) Festivaalien Helsinki. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus: Helsingin kaupungin kulttuuriasiainkeskus, 152 – 165.
- Porkka, Suvi-Tuuli & Salmenjaakko, Jaana 2005. Vapaaehtoistyön työnohjauksen järjestäminen: opas yhdistyksille. Helsinki: Suomen mielenterveysseura
- Pukkila, Hanna 2007. Tehdään yhdessä. Helsinki: Helmi.
- Rauramo, Päivi 2004. Työhyvinvoinnin portaat. Helsinki: Edita.
- Rytmimusiikin juhlaa 2008. Imatra Big Band Festivaalin infoesite talkoolaisille.
- Räsänen, Juhani 2002. Voimaantumisen oikeus ja välttämättömyys: ammatillisen voimaantumisen edellytykset ja käytäntö. Järvenpää: Julkiviestintä

Tahvanainen , Kari. Kulttuuria talkootyöllä–Ilosaarirock. Teoksessa Anne Ilvonen (toim.) Helsinki: Opintotoiminnan Keskusliitto, 28–40.

Takanen, Terhi 2005. Voimaantuva työyhteisö: miten luomme tulevaisuutta? 1. painos. Helsinki: Sun Innovations.

LIITTEET

Liite1 Haastattelurunko

YKSILÖ

- Sukupuoli? Ikä? Koulutus / ammatti?
- Kuinka monta vuotta olet tehnyt talkootyötä?
- Missä eri paikoissa/järjestöissä olet toiminut talkoolaisena ja mitä tehtäviä olet talkoolaisena tehnyt?
- Mikä oli mielikuvasi talkootyöstä ja vastasiko se lopulta sitä?
- Koetko talkootyön enemmän harrastuksena vai työnä?
- Millaisena koet oman roolisi ja asemasi talkootyössä?
- Millaisen merkityksen annat omalle talkootyöllesi?
- Millaisen merkityksen koet antaneesi työlläsi festivaalille?
- Kenelle koet talkootyöläisenä työskenteleväsi?
- Kuinka hyvin opit tuntemaan organisaation muissa tehtävissä toimivia ihmisiä?
- Kuinka hyvin koet oman tunnettavuutesi tulleen esille organisaatiossa?
- Millaisia valmiuksia talkootyö on sinulle antanut?
- Näkisitkö itsesi talkoolaisena muissa kulttuuritapahtumissa omien kokemusten kautta?

MOTIVAATIO

- Mikä oli lähtökohtasi/motiivisi talkoolaiseksi hakemiseen?
- Mitkä asiat vaikuttavat sinun motivaatioon ja toimimiseen talkootyössä?
- Mitkä ovat mielestäsi parhaat tavat motivoida talkoolaisia?
- Mikä mahdollisesti estäisi sinua työskentelemästä talkoolaisena?
- Mitä jos talkootoiminta edellyttäisi maksullisten koulutuksien käymistä? (järjestyksenvalvonta, anniskelu-, hygieniapassit)
- Mitkä ovat (motivaation kannalta) tärkeimmät syyt siihen, että toimit vielä jatkossa talkoolaisena?

Talkoolaisen korvaus työstä

- Mikä oli talkoolaisena olemisen korvaus?
- Mitä korvaukset merkitsevät sinulle?
- Olisitko valmis työskentelemään ilman mitään korvausta?
- Kumman koet paremmaksi korvaukseksi, aineellisen korvauksen vai kokemuksen?
- Tulisiko talkootyöstä mielestäsi maksa rahallista vai aineellista korvausta?
- Onko palkattomuudella (= raha) vaikutusta työhön ja sen laatuun?

TALKOOTOIMINTA

- Mitä on talkootyö? Oma määrittelysi talkootyölle.
- Onko ikä- ja sukupuolijakaumalla merkitystä talkootoiminnassa?
- Onko koulutuksella / tai jollakin muulla lähtökohdalla vaikutusta talkootoimintaan?
- Luettele mielestäsi tärkeitä ja mainittavia talkootyön/-toiminnan periaatteita
- Mitkä ovat onnistuneiden talkoiden olennaisia avaintekijöitä (esim. järjestämisen ja viihtymisen kannalta)?
- Millaisen näet talkootyön tulevaisuuden?

Talkoolainen

- Millainen on hyvä talkoolainen?
- Kuka/millainen ihminen ei sovi talkoolaiseksi?
- Millaisen merkityksen annat talkootyöläisille?
- Sanotaan ”Festivaali ei onnistuisi ilman talkoolaisia”
- Toivoisitko, että talkoolaisille annettaisiin enemmän huomiota ja kuuluvuutta festivaalin parissa?
- Pitäisikö talkoolaisten näkyvyyttä ja tiedostamista muuten lisätä?

Talkooyhteisö

- Ketkä muodostavat yhteisön?
- Koetko olevasi osa talkooyhteisöä?
- Millä tavoin sinut perehdytettiin talkooyhteisöön?
- Mitkä ovat yhteisön merkkejä?
- Onko erilaisuus/ poikkeavuus sallittua yhteisössä?
- Yhteisön elinikä?
- Onko yhteisöön helppo päästä sisään?
- Mikä on yhteisön tarkoitus?
- Mitkä ovat yhteisön päämäärät, tehtävät ja tavoitteet?
- Mitä ”yhteisöllisyys” merkitsee talkootyössä?
- Koetko olevasi osa organisaation yhteisöä?
- Millä tavoin sinut perehdytettiin organisaation yhteisöön?
- Koetko perehdyttämisen tärkeänä?

Vapaa sana! Kommenttia talkootyöstä: ruusuja ja risuja, kehittämisideoita?
Mitä haluat talkoolaisen vielä sanoa?